

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejeman:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izšla je vsak dan zvečer izvenredne modelje in praznike.

inzerati veljajo: petostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 55.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju) levo, telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.

Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo). Knafljeva ulica št. 5 telefon št. 55

Zmešnjava nad zmešnjavo.

Balkanska vojska je v glavah slovenskih klerikalcev povzročila veliko zmešnjavo. Očividno je, da se ne morejo prav orijentirati in ne najdejo pravega stališča ne glede balkanski državi samih, niti glede bodoče jugoslovanske politike v Avstro-Ogrski sami.

Začetkom balkanske vojske so se klerikalci najprej postavili na stran avstrijske protislovanske politike. Zavzeli so se za Turke, a verna za Turke je hitro ugasnila, ne toliko iz ozirov na nevoljo med lastnimi pristaši, kakor iz ozirov na katoliško propagando na Balkanu. Klerikalci so zato presedlali in postali vneti zagovorniki balkanskih Slovanov, tako vneti, da je vse strmelo. A tudi to je trajalo le malo časa, kajti čim so zapazili, da so jih na merodajnih mestih začeli postarati gledati, je hitro prišel dr. Šusteršič in je s svojim znanim člankom v »Slovenca« vse prejšnje izjave in vso prejšnjo klerikalno politiko ovrgetel in pohočil. Od tedaj vlada v tem oziru v klerikalnem taboru zmešnjava nad zmešnjavo, kakor da bi vsak posameznik delal politiko na svojo roko.

Se večja zmešnjava pa vlada med klerikalci glede vprašanja o posledicah, ki jih bodo imele balkanske premembe na notranjo politiko v Avstro-Ogrski. Res, problemi, ki so nastali, so silno težavni, ali kdor zasleduje izjave merodajnih klerikalnih voditeljev, spozna hitro, da vlada tudi v tem oziru pri njih zmešnjava nad zmešnjavo in da nobeden ne ve, kaj naj hočejo. Sanje splošnosti stresa. Dr. Šusteršič jih je stresal na obnem zboru kmečke zveze za ljubljansko okolico, dr. Krek jih je stresal v novoletni številki dunajske »Reichspost«. Bombastične fraze so to bile, ali pa že sto in stokrat pregrete in do banalnosti obrabljene vsakdanjosti o pomenu Jugoslovanstva za monarhijo, o nesreči dualizma in o važnosti kmečkega stanu — pa nič realnega, nič konkretnega.

Zadnjič je dr. Šusteršič za prasko »Bohemio« spisal interview, o katerem smo rekli, da pomeni zatajenje trijalizma in hrvaškega državnega prava. Temu so klerikalci hrupno ugovarjali. Zdaj je imel dr. Šusteršič priliko, da bi bil svoje stališče glede trijalizma in hrvaškega državnega prava pojasnil, ali da bi bil vsaj povedal, če je to še cilj klerikalne politike — toda dr. Šusteršič tega ni storil; zadovoljil se je s samimi splošnostmi, pač pa je prišel dr. Krek in je namignil, da enotna uprava jugoslovanskih dežel, torej državnopravna plat jugoslovanskega problema ni cilj jugoslovanske politike, marveč samo sredstvo za cilj, da bo moglo jugoslovansko ljudstvo v mejah monarhije razviti vse svoje sile, da bo kulturno, kakor tudi gospodarsko ravnopravno z drugimi narodi. Ali ne diši tudi to pa zatajenju trijalizma in hrvaškega državnega prava?

Zaman je ves trud, dobiti v klerikalnih izjavah kako sled, kaj so pravzaprav spoznali za prihodnji cilj jugoslovanske politike in v kateri smeri hočejo klerikalci politiko voditi. Operirajo s samimi splošnostmi in si med seboj nasprotujejo . . . vsem je menda skupna težnja in poglaviti cilj, da bi si zopet pridobili z vlado zveze in da bi mogli zopet delati vladno politiko.

Zakaj, to je jasno: Klerikalci hočejo voditi državni krogom nagajati, ker jih ti krogi ne upoštevajo dosti in jim nečijo izpolniti vseh njihovih strankarskih želja. Od tod vsa jugoslovanska navdušenost klerikalcev, ki se tako slabo strinja z njihovo preteklostjo, odtod obstrukcija v državnem zboru, odtod tudi vsa omahovanja in nasprotja glede trijalizma in hrvaškega državnega prava. V vseh oziirih vlada zmešnjava nad zmešnjavo, samo v enem oziru so si klerikalci na jasnem: da jim je stranka vse, narod pa samo sredstvo.

Skupni ministrski svet.

Jutri se vrši na Dunaju skupna ministrska konferenca. Kakor poročajo iz poučenih krogov, bo imela ta konferenca le pripravljajoč značaj. Predvsem bo šlo za to, da vojaška uprava in obe finančni upravi napravijo obračun, koliko se je že izdalo od kreditov, ki jih je dobila vojaška uprava na razpolaganje, in ali so morda nadaljni krediti potrebni. Določenih konkretnih predlogov ne pričakujejo od te konference. Tudi je mogoče, da bo tudi mornariška uprava, ki je v zadnjem času spriču zunanega položaja izvršila razne predpriprave, pod vtiskom mednarodnih

dogodkov ponovila svojo zahtevo, naj se ladje razreda »Monarch« še pred 1. 1915. izpremene v dreadnoughte. Ministrski svet hoče dati novemu vojnemu ministru Krobatinu priliko, da razvije svoj program. O izvanrednem delegacijskem zasedanju ne bodo sklepali. Le če bi postale zunanje politične razmere zelo komplicirane, bo sklicano izvanredno delegacijsko zasedanje. V merodajnih krogih tudi trdijo, da še ni vzroka, da bi se optimistično presojala mednarodna situacija.

Mali finančni načrt.

O malem finančnem načrtu vlade daje v časopisu »Narodni Listy« posl. dr. Rašin, član finančnega odseka, zanimiva pojasnila. Začetkom so mislili, da bo za pokritje stroškov, ki jih bosta zahtevala službena pragmatika, zadoščala zvišana osebna dohodarina in pa davek neoženjenec. Vlada pa je izjavila, da bodo dohodki iz teh dveh davščin zvečali državne dohodke za komaj petnajst milijonov kron. Dohodki od davka na žganje v dosedanjih izmeri 78 milijonov kron ostanejo državi, dohodki vsled zvišanja tega davka pa pripadejo deželam. Pač pa mislijo člani finančnega odseka, da bo zvišani davek na žganje prinašal državi na leto 30 milijonov več, od katerih bi se odkazalo deželam 7-5 milijonov. V mali finančni načrt je treba nadalje še všteti: davek od tantem v znesku 2 milijonov, totalizaterski davek v znesku 1,140.000 K, davek od šampanjca v znesku 1³/₄ milijonov kron, davek od avtomobilov v znesku 1,400.000 K (od česar bi deželam pripadla polovica). Vlada zagotavlja, da bi popust pri davku na poslopja paraliziral dohodke v prejšnji označenih davčnih kategorijah. Vlada je zavzela stališče, da more le tedaj nakazati del nekaterih teh davkov deželam, če dežele oproste osebnodohodarinodklad. Ker so smatrali to stališče za ozirom na delanežnost nekaterih deželnih zborov kot oviro, da se sprejme mali finančni načrt, upajo dobiti izhod v sledeči zakonski določbi: Predpisi osebne dohodarine in davek se ne smejo prej izvršiti, dokler ni deželno zakonodajstvo kaj drugega sklenilo. Za nakazilo torej ni treba posebnega deželnozbornskega

glede oprostive doklad, temveč deželi se ničesar ne nakaže, če njen deželni zbor sklene, da bo pobiral doklade od osebnodohodarine. Davek od vžgalice bodo ravnatko kakor davek od sladkorja pobirali v tavnih. Blago, ki se bo pošiljalo iz tavnih, bodo na ta način obdačevali, da bodo okoli zaboja dali posebne preveze. Na vsako osebo odpade v Avstriji na dan osem vžgalic, kar znaša v letu okoli 80 milijard ali v škatljicah po 80 vžgalic 1-6 milijard škatljic. Če bi se konzum zmanjšal vsak dan za štiri vžgalice, tedaj bi znašal letni konzum 800 milijonov škatljic, dohodki pa pri davku 2 vinarjev od škatljice 16 milijonov kron.

Seveda je treba premagati še mnogo ovir. Predvsem je treba najti ključ za porazdelitev nakazil posameznim deželam, kajti to, kar ponuja vlada, smatrajo splošno za nezadostno. Tako zahtevajo predvsem poslanci iz alpskih dežel, da se tem deželam odkaze tudi del dohodkov davka na sladkor.

Med vojno in mirom.

Mirovna pogajanja.

Turški protipredlogi obsegajo pet točk ter tvorijo celoto. Kar se tiče odstopa turških pokrajin, je Turčija pripravljena predati ves okupirani teritorij zapadno od vilajeta Odrina.

Odgovor na te turške protipredloge se je glasil sledeče: Balkanska zveza jemlje to ponudbo na znanje pod gotovim pogojem, da te pokrajine ne obsegajo samo že okupiranih, marveč tudi one pokrajine, ki še niso popolnoma okupirane.

V razgovoru z zastopnikom Reuterjevega biroja se je izrazil dr. Danev o včerašnji seji mirovne konference, da se položaj ni izboljšal. Vprašanje Odrina je glavna točka in ravno v tem vprašanju ni videti izboljšanja. Če v prihodnji seji ne dosegemo od Turčije one meje, ki odgovarja zahtevam držav Balkanske zveze, bodo zavezniki prekinili pogajanja. Veliko težkočo tvorijo tudi Egejski otoki. Tudi glede teh obstojajo na svojih zahtevah. Otomanska vlada pozna naše zahteve in od teh zahtev ne odstopimo, tudi nimamo

drugih predlogov. Gotovo je, da priznavamo, da je Turčija popustila, vendar pa še nismo ničesar pravega dosegli. Upajmo, da se zgodi to jutri.

Iz Carigrada prihajajo vesti, da vplivajo države tripelemente močno na turško vlado v prilog ohranitve miru. Zastopniki tripelemente so porabili priliko splošnega sprejema pri porti, da so še enkrat z vso odločnostjo posvarili turško vlado. Poslaniki trojeve se tega koraka niso udeležili, kar se smatra kot nekako demonstracijo proti korakom tripelemente.

Kakor se je izrazil minister Noradunghian, bo Turčija na nasvet evropskih držav popustila v svojih zahtevah. Nekaj vprašanj pa ni mogoče rešiti na mirovni konferenci, marveč morajo priti ta vprašanja pred forum Evrope. Turška vlada noče pogajanj zavlačevati ter ima največji interes na tem, da se pogajanja končajo, kakor hitro mogoče. Najtežavnejše je vprašanje Odrina. Častniki pri Hademkeju groze z uporom, če bi vlada predala Odrin. Tudi več kurdijskih poglavarjev grozi za ta slučaj z uporom.

Pri turški vojski.

Desolatne razmere vladajo v turški vojski. Nasprotstva med mladoturki in vlado se od dne do dne večajo in skoro vsako spoštovanje pred avtoriteto poveljnikov je izgubilo. V glavnem taborišču v Hademkeju imajo mladoturki premoč, ker je vlada poslala tja, da se ohrani na krmilu, prononsirane mladoturške poveljnike. Od tod grozi tudi Carigradu največja nevarnost. Tudi, če se sklene mir, ki bi odgovarjal sedanjim zahtevam mladoturkov, ni izključeno, da ne pride do resnih nemirov in hudih bojev, vsled katerih bo trpelo samo glavno mesto.

Ubežniki iz Odrina vedo poročati, da je tam izbruhnila huda lakota. Vojaštvo dobiva na dan le četrtino običajne hrane. Legar in kože strahovito razsajata v deloma zgozrelem mestu.

O vesteh, glasom katerih, je imela turška vojna mornarica pri otoku Tenedosu velike izgube in da je turška vojna mornarica nezmogljiva za nadaljni odpor, noče dati turška vlada nikakršnih pojasnil.

LISTEK.

Skrivnost hiše št. 47.

Roman;

Angleški spisai J. Storer Clouston.

(Dolge.)

II.

»Že zopet poje,« je godrnjala gospodična Abbots, kuharica, in šla z izrazom odločnosti proti shrambi. »Tega kratkomo ne morem več poslušati. Tej babnici povem svoje mnenje, makar me na mestu odslove iz službe.«

Gospodična Abbots je vstopila pred pol letom v hišo št. 47. v ulici Hiacint z odličnim spričevalom o njeni zmožnosti, kuhati priprosto domačo hrano, a tudi fina jedila, z okovanim kovčgom in žarečderdečim obrazom. Še dobrih dvajset minut pozneje je pred hišnimi vratmi rohnol besen kočijaž kar se je dalo, da tako zlobne čarovnice še nikdar ni vozil in še za samo takso in gospa Molyneux si je bila takoj na jasnem, da pomeni informacija »je dobrovoljna, a lahko razburljiva,« nekaj več nego je domnevala.

Z jezo je odprla vrata. V sobi je dekle snažilo srebro in tiho pelo; videti je bilo samo Evin hrbet, ki je pričal, da je dekle vitko in graciozno.

»He!« se je zadržala kuharica. Mlado dekle se je zganilo in je obrnilo glavo; pokazala je čudolep obraz.

»Da, Jane?« je rekla z glasom, ki je bil nenavaden za hišno, tako ljubko in melodično je zvenel.

»Nehajte že vendar s tem cvilenjem,« je kričala gospodična Abbots: »Tega vendar noben človek ne more poslušati. In to se imenuje fino hišno! Jaz bi le rada vedela, kje ste pustili svoje fine manire. Poje, kakor bi bila doma. Meni že v glavi šumi — nehajte že vendar.«

Eva jo je gledala presenečena, potem je rekla smehljaje:

»Saj sem že nehala, Jane — ali je zdaj v vaši glavi bolje?«

Jane je postala še bolj jezna.

»Vi nesramnica, vi! Že vem, kaj mi je misliti o vas. Ne pojejte zastoj vselej, kadar imate prost dan. Najbrž imate kako ljubezensko razmerje. Kdo je pa tisti srečni človek? Mor-da celo kak fin gospod? Zapomnite si: nekega lepega dne boste zašli v nesrečo in potem...«

»Jane,« je v tem hipu zadonel glas hišne gospodinje, »pustite me notri imam Evi nekaj povedati.«

Jane je gledala še bolj srdito, kakor prej, a je molčala in se umaknila.

V shrambo je stopila gospa Molyneux in je vrata za seboj zaprla; Jane je ostala pred vratmi, da bi prisluškovala.

S »fino hišno,« ki je bila prišla štiri tedne po njej v hišo, se ni razumela; sovražila je lepo dekle od trenutka, ko je zapazila, da je donosalec mleka — ki je bil doslej njen obdovodalec — začel Eva zaljubljenogledati. Njena nezaupnost je rasla od dne do dne, njena ljubosumnost je postajala vse večja, dokler je ni mogla več krotiti. Čim je dala svoji jezi duška, ji je bilo laglje pri srcu, in kar je slišala zdaj, ko je z napeto pozornostjo stala za vratmi, to jo je popolnoma pomirilo.

Ko je prišla gospa Molyneux iz shrambe, je bila tako razburjena, da kuharice še zapazila ni. Ta je počakala še trenotek, da se je gospa oddaljila, potem je odprla vrata shrambe in je triumfujoče in hudobno zaklicala:

»No, ali so vas vendar napodili? Saj sem vedela, da pride tako! Čestitam!«

Gospa Molyneux je med tem pohitela na vrt.

»Za prihodnje se boš moral odpovedati «fina hišni» in se zadovoljiti z navadno, Irvin,« je zaklicala razdraženo. »Pomisli, Eva nikakor neče danes doma ostati. Prigovarjala sem ji pametno, jo prosila in jo rotila, vsak drugi dan sem ji dala na razpolaganje — pa njene trme ni premagati. Ne vem, kaj se je z dekleto zgodilo — seveda sem ji službo odpovedala.«

Začuden je Molyneux gledal

svojo soprogo; na njegovo posebno željo je žena enkrat poskusila s »fino hišno« in eksperiment se je uprav silajno posrečil.

»Ti si ji odpovedala?« je zaklical; »ali, ljuba Harriet, spomni se vendar kake nemogoče ženske sva prej imela in kako so ta dvonogata bitja ravnala z mojim porcelanom!«

»Tvojemu porcelanu ne morem pomagati,« se je glasil odgovor in gospa Molyneux je zapustila svojega moža, čigar potrtost je z vsakim trenotkom naraščala.

III.

Tistega popoldne ob štirih je nenavadno lep mlad parček stopil v sloveč čajni salon v ulici New-Bond. Tam je bilo mnogo tihih, električno razsvetljenih kotičkov in v enega izmed teh se je parček vsedel.

Mladi mož je bil jako lep, visok in oblečen z brezhibno eleganco; njegove manire so bile prikupne in pregibal se je strumno. Mlado dekle je imelo priprosto, a tako čedno in okusno obleko, da so se pogledi navzočih gospe in gospodičen s kritičnim dopadanjem nanjo obračali. Gospodje so samo zapazili, da gleda izpod koketnega klobuka obrazek, za kateri so spremljevalca vsi zavidali. Cvetoči obraz, ognjevite oči, krepka brada in šele drzni nosek! Tako je mladi parček obračal nase pozornost, katere bi se očividno rad ubranil.

»Saj to je pa lord Francis!« je polglasno zaklicala mlada dama.

»Kateri lord Francis?« je vprašala njena prijateljica.

»Lord Francis Phillimore, huzarski poročnik, veš, tisti, ki tako dobro polo igra. Videla sem ga dostikrat v Ranelaghu.«

»In kdo je dekle?«

»To se vprašujem tudi jaz. Še nikdar in nikjer je nisem videla.«

»Ah!« je menila prijateljica.

Mladi parček se je med tem pogovarjal s pritajenim glasom in se komaj dotaknil peciva, ki je stalo pred njim.

»Marija,« je rekel lord Francis, »zakaj si še vedno tako skrivnostna?«

»Če mi ne verjameš...« je odgovorila ona.

»Kaj naj ti verjamem? Saj mi prav ničesar ne poveš!«

»Mislim, da sem ti vendar marsikaj povedala,« je šepetalo dekle.

»Gotovo, draga Marija,« je odgovoril nežno »in naredila si me s tem za najsrečnejšega človeka. Ali zakaj, draga, naj bi zdaj ne govorila med seboj popolnoma odkritosrčno? Še tega mi nečeš povedati, kje staneš in zakaj te smem tako malokdaj videti; samo enkrat na teden in pa vsako drugo nedeljo! Ravno tako malokdaj, kakor imajo služkinje prost dan.«

(Dolge prihodnjic.)

Albanija.

Kakor poročajo iz dunajskih diplomatskih krogov, smatra Rusija vprašanje določitve mej novi Albaniji kot sekundarno vprašanje, ki ne more ovirati nadaljnega razvoja v drugih bolj perečih vprašanjih. Rusija stoji na stališču, da ne sme priti noben pripadnik pravoslavne cerkve pod gospodstvo muhlimanov. Vsi čisto srbski kraji in vsa mesta z mešanim prebivalstvom v Albaniji naj pridejo pod Srbijo. Ruski diplomatski krogi upajo, da bo Avstro - Ogrska, ki je v glavnem dosegla, kar je zahtevala, v tem vprašanju popustila.

Kakor poroča pariški »Temps« iz Rima, se vrše baje med Rimom in Dunajem: živahna pogajanja glede vprašanja ali naj postane Skader albansko ali pa črnogorsko mesto. Baje se je zavezal italijanski kralj svojemu tastu, da se bo zavzemal za to, da se Skader odstopi Črni gori. To je storil italijanski kralj zato, ker mu je črnogorski kralj izjavil, da je položaj njegovega prestola nevzdržljiv, če ne dobi Črna gora Skadra. Vsled tega dejstva se je italijanska vlada zelo energično zavzela pri avstrijski vladi za črnogorske zahteve ter naprosila tudi nemško vlado, da stori primerne korake v prilog Črni gori. Avstrijska vlada pa baje danes še vztraja na tem, da pripada Skader novi Albaniji.

Egipt.

Kakor poročajo iz pariških diplomatskih krogov, je dobila konferenca veleposlanikov v Londonu obvestilo, da se bodo v kratkem sklenila pogajanja med angleško in turško vlado zaradi stališča Egipta. Anglija si pridržuje pravico stopiti v posebna pogajanja z državami, ki so zainteresirane na Egiptu.

Vsled pogodbe med Anglijo, Rusijo, Avstro - Ogrsko in Prusijo iz leta 1840, h kateri je pristopila leta 1841 tudi Francoska je bil Egipt polsuverena država pod vrhovno oblastjo Turčije. Dasiravno pod vrhovno oblastjo Turčije in pod pokroviteljstvom Angleske, od katere je dobil Egipt vso svojo upravo, je imel Egipt še vedno pravico samostojno sklepati pogodbe z drugimi državami ter na tej principijalni pravici ni izpremenilo tudi zasedenje Egipta od strani Angleške leta 1882 in angleško - francoska pogodba iz leta 1904, ki priznava Angliji posebne pravice v Egiptu, prav ničesar. Anglija je imela tedaj sedaj priznan protektorat nad Egiptom. Sedaj pa gre brez dvoma za pridobitev popolne suverenitete, s čimer dobi Angleška tudi popolno in nedeljeno suvereniteto nad Sudanom.

Med ranjenimi srbskimi brati.

Slike in črtice.

Pripoveduje dr. Ivan Oražen.

X.

Pogreb iz okružne bolnišnice.

Mirno in tiho si zaspal. Okoli tvoje postelje se ni razlegel jok in zdihovalje, ker tvoji otroci so bili daleč, daleč od tebe. Le nekaj tvojih tovarišev - vojakov je stalo pri tvoji postelji in ti te niso hoteli motiti v tvojih zadnjih trenutkih. Znali so, da si pretrpel grozne muke in zadobil strašno rano v štiridnevni bitki pri Bitolju. Prepričani so bili, da si potreben miru in počitka in zato so molčali okoli tebe. Le v njih očeh je sijala bratska bol in njih vsih pogledi so se obrnili ljubeče na tvoj blede obraz.

In prišel je zadnji trenutek. Še enkrat si pogledal naokoli, nasmejaj se tovarišem, ki so pristopili še bližje k tebi. Eden izmed teh vernih ti je stisnil košček belega sladkorja v roko, da ti bo smrt sladka. Mrzel pot ti je porosil čelo... dolgi izdih... in končano je bilo. Tvoja duša pa je šla tja, kamor jih je šlo ravno v teh dneh strašnega srbskega umiranja že na tisoče in tisoče.

Čez nekaj ur pa sta prišla dva moža in te odnesla v mrtvašnico.

Tvoje smrti ni oznanjal parte, na tvojemu odru ni bilo svilenih trakov in lepih cvetic in nihče ni prižigal dragocenih sveč. Bilo je pusto in prazno.

A ti vendar nisi bil sam, nisi bil zapuščen. Tvoji tovariši - vojakovi so prihajali k tebi, eden za drugim. In pristopali so k tebi, nagibali svoje obraze nad tvojo glavo in iz njih oči so sijali žarki velike ljubezni. Radi ljubezni do tlačenih bratov si žrtvoval svoje mlado življenje in zato te je tudi plemenita in čista ljubezen objemala še na mrtvaškem odru.

Položili so te v najprostejšo krsto in te odnesli na voz, ki te je čakal pred mrtvašnico. Duhovnik te je blagoslovil in vojaški rog ti je zatrobil zadnji pozdrav. Potegnili so

voli in sprevod se je začel pomikati. Na čelu duhovnik s cerkovnikom, nato voz in za vozom deset vojakov tretjega poziva.

Na tvojemu domu je pa zaplakala mala deca in sosedje so opazili, da se je tvoja žena postarala čez noč.

V Makedoniji pa bodo še pozni rodovi prepevali junaške pesmi, v kateri bo živel tudi tvoj spomin, vrli junak.

XI.

Ranjeni Turki.

V bolnišnici smo imeli sobo, v kateri so ležali sami ranjeni Turki. Bilo jih je pet in vsi so dobili pri Kumonom težke poškodbe. Enemu je bilo zlomljeno stegno in desne prsi prestreljene, drugi je imel komplicirani kostni prelom stegna in vsi trije še drugi so imeli prestreljene trebuh, hrbtenice in hrbtne možgane. Trije so bili iz Azije, dva pa iz Stare Srbije. Poslednja dva sta govorila še precej srbsko, posebno stavec z imenom Kerim Sečur. Trpeli so vsi silne muke in trije se sploh niso mogli sami premakniti.

Ko smo prvič vstopili v njih sobo, so vsi vzdignili proseče svoje roke proti nam in soglasno viknili: Aman, aman, efendi doktor! (Milost, milost, gospod doktor!)

Izgledali so vsi jako preplašeni in komaj smo jih pomirili. Vendar se je še čul iz te ali one postelje žalostni in proseči: Aman, aman... Pozneje smo čuli, da so se zbog tega tako preplašili ob našem vstopu, ker je bila med Turki razširjena govoričica, da bodo zdravniki vsakega ranjenca zastrupili.

Pa menda ne, da bi se tako prakticiralo med Turki z ranjenimi Srbi? S strani zdravnikov gotovo ne. Divji Arnavti pa tudi ranjenec niso prizanašali in vsak srbski ranjenec se je bolj bal priti v roke Arnavtov, kakor pa umreti.

Na mi smo postali kmalu prijatelji z ranjenimi Turki, ker vsak ranjenec je velik revež. Posebno nas je imel rad Kerim. Vprašali smo ga, koliko je že star in on nam je pravil, da ima 55 let; imel jih je pa gotovo čez 60. Priznal je, da se mogoče moti, da na to on sploh nikdar ni mislil.

— Kerim, kako pa to, da si v teh letih šel še na vojsko? Lahko bi bil ostal doma.

— Lahko, toda rekli so nam, da hočejo Arnavti zagospodariti nad nami, pravimi Mohamedanci in to me je spravilo v boj. Ko sem bil pa ranjen, sem videl, da sem se boril proti Srhom.

— Čuješ, sedaj boš pa srbski podanik.

— Pa dobro, efendi, rad bom plačal davek, zato bom pa imel mirno življenje.

Kerim se je obnašal junaško. Rana se mu je hudo gnojila in prevezati ga je bilo treba vsaki dan. Pri tem so bile strašne bolečine... kosti so škrtale... Kerim pa je molčal. Lice mu je časih vsled bolečin pobledelelo, da je bil revež v obraz zelen in smo se bali, da omedli... ali iz njegovih ust se ni čulo pritožbe. Le enkrat, ko je bil v silnih bolečinah, je zatisnil oči in slišali smo otožni: »Allah - Allah!«

Njegovo stanje se je slabšalo.

— Kerim, zastupila se ti bo kri, treba bo odrezati nogo.

— Ne dam, efendi, naj se zgodi, kakor hoče Allah.

— Kerim, potem bos ozdravil, drugače pa umreš.

— Pa dobro, kakor Allah hoče.

— Bodi pameten, sai imaš še svoj dom.

— Imam, pa sedaj je požgan in razdrt.

— Kerim, poslušaj nas, ali imaš še ženo in deco?

— Imam, efendi, ženo in mlado hčerko.

— Čuješ, teh ne vidiš več, ako se ne daš operirati; mi ti želimo dobro, poslušaj nas.

— Dobri ste vi; ali Allah sam zna, kje je sedaj moja žena, moje dete.

In pri teh besedah je zamahnil z roko po zraku, kot bi hotel reči, da mu je vse, vse požrla vojska.

Imeli smo ga radi in zato smo mu prigovarjali dan na dan, da se naj odloči za operacijo.

Pripravili smo ga do tega, da je obljubil, posvetovati se s svojim duhovnikom - sodnikom, multijem, ki je stanoval v Nišu. Kar mu bo ta svetoval, bo to storil. Obvestili smo multija o tem in ga prosili, da pride v bolnišnico. Pričakovali smo ga dva dni, ali on ni prišel. Še enkrat smo ga naprosili, sporočili mu, da gre za življenje njegovega rojaka. Poštenjak nam je pa sedaj odgovoril, da on nima časa, baviti se s takimi stvarmi, da ne pride v bolnišnico; ranjenec naj se odloči sam kakor hoče.

Ubogi Kerim, zastoj si hrepenel po tolažilni besedi tistega, kateremu si največ zaupal.

Povedali smo siromaku sklep multija. Zatemnilo se mu je oko in glava sklonila na prsi.

Kmalu pa je vzdignil glavo, pogledal nas iskreno in rekel: »Vi ste dobri, plačaj vam Allah! Naredite z menoj, kakor mislite, da je prav; zaupam vam!«

Drugi dan je bil operiran in dobro mu je šlo; tudi izmajlu iz Anatolije se je obračalo na bolje.

Strašno pa so trpeli ostali trije, a rešitve za nje ni bilo. Zvečer so se razlegali iz te sobe po celem hodniku groze polni, pretresujoči in obupni klici: »Aman... aman... Allah il Allah!« Zazebsti te je moralo pri srcu!

Kerimu pa je bilo od dne do dne bolje. Pušil je zadovoljno cigarete in ako smo ga vprašali, kako mu je, je vedno odgovarjal: »Pa dobro, efendi!« Najbolj vesel je pa bil, ko je mogel prvič storiti par korakov s pomočjo palice. Lica so mu žarela in vabil nas je, da ga drugo leto obiščemo na njegovem domu pri Kumonom, kjer nam bo postregel z dobro kavo in s cigaretami.

Ko pa je prišel za nas čas odhoda, stopili smo tudi h Kerimu, da se poslovimo od njega. Povedali smo mu, da odidemo. Tedaj pa je prebledel, prijel se za glavo z obema rokama in začel plakati, kot dete.

— Allah, Allah vam plati, ne zapustite me, kdo bo skrbel za mene tako, kot ste vi! — Njegov glas je bil hripav, njegove roke so se stegovale proti nam.

Težko smo odšli od njega, njegove solze so nam pa bile stotero plačilo za ves naš trud.

Zbogom, Kerim.

Stajersko.

XX. izkaz darov za »Sokolski dom« v Hrastniku. Do konca leta 1912 je imel »Sokolski dom« v Hrastniku prispevke od sledečih p. n. družtev in gg.: Poletno kegljanje na dobitke 583 K, br. Gorenjc razpečal v Pragi blokov za 60 K, gramofon 46 kron 14 v, Radeški in St. Janški Sokol na Dolu 19 K 20 v, »Triglavo«, Gradec 15 K, dr. Gosak 12 K 40 v, Peklar za blok 12 K 20 v, T. Ribičeva za razglednice 12 K, J. Božič, Dimitrovič in »Družba pri Peklarju« po 10 K, O. Zidanšek 7 K, pri Peklarju nabrano 6 K 50 v. Po 5 K: Mimi Resova, Fr. D. Trbovlje; Iv. Roškar, nabral na bratovi svatbi in M. Krapeš v Ljubljani po br. Peklarju. Po 4 K: Počivavšek & Pinterič, ter od Čitalnice. Po 3 K: Rezika Dolinšek za razglednice, zletniki z Mrzlice. Nabiralnik 2 K 90 v, kegljavci pri Rožu 2 K 60 v, J. Mahkovec 2 K, Iv. Krejči 1 K 90 v, M. Krapeš 1 K 20 v. Po 1 K: A. Ledvik, Mohorko, Držič, Sušteršič (vsi gg. o priliki kegljanja), Mici Zavrašek, Heren, Naglaur, Urbančič, Levstik, J. Roglič 30 vin. Skupaj v tem izkazu 857 K 34 v. Vsem rodoljubnim darovalcem priskrba zahvala obenem pa tudi prošnja za nadaljne prispevke. Pripomba: Vsi prispevki se plodonosno nalagajo v hranilnici na Dolu ter se bodo vporabili izključno le za stavbo »Sokolskega doma«. — Odbor.

Iz Celja. Tečaj za obvezovanje ranjencev in prvo pomoč v nevarnostih se od danes, petka, naprej nadaljuje. Predavata zdravnik dr. Janko Sernec in dr. Anton Schwab. Predavanja se vrše v čitalniški mali dvorani vsak dan od 6. ure zvečer.

Iz Celja. Na »kmečkem plesu« ženske C. M. podružnice v nedeljo, dne 5. januarja bo svirala vojaška godba pešpolka št. 53 iz Zagreba, ki nam je Celjanom že od prejšnjih njenih nastopov v Celju v kar najboljšem spominu. Ker se tudi občinstvu iz Savinjske in Šaleške doline ne bo letos na nobenem plesu več nudil enak užitek, je pričakovati na »kmečkem plesu« mnogoštevilne udeležbe. Obleka kmečka ali promena, vstopnina za osebo 1 K.

Iz Celja. Lawn - tennis klub ima svoj redni občni zbor, dne 7. prosinca ob 6. uri zvečer v čitalniški knjižnici.

Iz Celja. Dobili smo iz meščanskih krogov sledeč dopis: Članek o mestnem proračunu, ki smo ga brali v božični številki »Slov. Naroda« je vzbudil v slovenskem in nemškem taboru nenavadno veliko zanimanja. Znano je splošno, da stoji mestna občina gospodarsko skrajno slabo, a da je že tako daleč prišlo, tega si še nismo domnevali. Značilno je, da se morejo nemški meščani sami šele iz »Slov. Nar.« poučiti o mestnem proračunu. Lokalni nemški list »Deutsche Wacht« ni priobčil podrobnega proračuna, dasi bi bila to zanj krvava dolžnost, če že zaradi drugega ne, pa zato, ker se redi od občinskega denarja. Pa seveda, celjski nemški meščan ne sme ničesar zvedeti o nevarnostih, ki mu groze od enostranskega, zagri o nemškonočnega mestnega gospodarstva. Dalo bi se še seveda k vašemu članku

navesti mnogo podrobnosti. Tako je bilo stavljeno v proračun za kapucinski most, ki je res reparable nujno potreben, najpogre 16.000 K, potem se je to črtalo in nič vpisalo in šele v zadnjem hipu je menda nekdo vpisal 5000 K. Tako postopanje potrjuje očitjanje, da ni proračun resno sestavljen; s črtanjem tako zelo potrebnih postavk se kaže le potreba krpanja drugod, kjer se izdaja preveč in najbrže brez potrebe. Daje: mesto vzdržuje nekako posredovalnico za nakup in prodajo hiš, zemljišč, trgovin itd. V proračunu je za to posredovalnico izdatkov 220 K, dohodkov pa nič. Če res ni nič dohodkov, potem je bolje celo stvar opustiti; davkoplačevalci ne plačujejo svojih kron za »inserter« v »vartarici« in za podpiranje zloglasnega študmarkovskega nakupovalnega dela. Če pa nese posredovalnica kaj dohodkov, kam gredo potlej tisti? Magistratni uradniki so že itak presilajno plačani in ne rabijo na škodo mesta kakih postranskih dohodkov. Kam gre ta denar, bi znabiti pokazala afera Temmerl - Tomaschek - vpokojeni policijski stražmešter Mahr - Kupka, o kateri ste nam že obljubili nekaj podatkov. Le ven z njimi! Pritožbe proti takemu mestnemu gospodarstvu nič ne koristijo; saj gredo v koš, ne da bi se obravnavalo v njih. In pravijo, da ne živimo v Turčiji!

Iz Celja. Narodna čitalnica je priredila v torek svoj tradicionalni Silvestrov večer v veliki dvorani Narodnega doma. Obiskovalcem se je nudilo obilno zabave; šaljivi nastopi so se vrstili drug za drugim. Dramatično društvo je podalo zabavno enodejanko »Gluh mora biti« (sodelovali so gg. Salmič, Vošnjak in gospa Ela dr. Kalanova), oddelek celjske Narodne godbe na lok pa je vrlo izpolnjeval pavze. Opolnoč je se spominjal predsednik Narodne čitalnice dr. Josip Sernec najvažnejših dogodkov v minullem letu, osobito junaškega borenja naših jugoslovanskih bratov na Balkanu in velikih njihovih zmag, ki krepke moralno tudi nas in nas uče, da niti najmanjši narod ne sme obupati nad svojo bodočnostjo, ako je delaven in zaveden. Prihod mladega leta je proslavil Matijče Benčan z lepo uspešo alegorijo. Omeniti nam je, da so si pridobili velikih uslug za zabaven del večera gg. Vane Radej, Vojska in Fedor Gradišnik. Ker sta se vršila tokrat v mestu dva Silvestrova večera (eden še »pri zvezdi«), je to obisku v Narodnem domu nekoliko škodovalo.

Iz Oplotnice pri Konjicah nam poročajo: Dne 30. decembra je umrla v Gradcu Roza Režabek, doma iz Oplotnice. Tu še živi njena sestra, omožena Leskvar in pa brat. Leskvarica je zvedela za smrt graške sestre in jo je hiteval naznaniti bratu. Ko je pri tem vstopila v sobo, se je zgrudila mrtva na tla. V razburjenju jo je zadela kap.

Iz St. Pavla pri Preboldu. Tu se vrši v nedeljo, dne 12. januarja po rani maši pri Vedeniku shod z dnevnim redom: 1. Balkanska vojska in Slovenci. 2. Razgovor o ustanovitvi političnega društva za St. Pavel in okolico. Na shodu govori urednik Lešničar iz Celja. Somišljeniki iz St. Pavla in okolice so vlijudno vabljeni.

Iz Ragoznice pri Ptujju poročajo: V nedeljo, dne 29. decembra je imelo naše Bralno društvo svoj občni zbor. Predaval je v imenu Zveze narodnih društev g. dr. Brunčko iz Ptujja o delokrogu bralnih društev in o razvoju slovanskih narodov na Balkanu. Izvrstno predavanje bo imelo brez dvoma na društveno življenje pri nas kar najboljši uspeh. Treba bo složnega, krepkega dela. Naprej!

Iz Podsrede. (Razne novice.) Pokopali smo Jakoba Valenčaka, po domače Tepčovega. V svoji mladosti je imel lepo kmetijo, ki jo je kasneje izročil sinu Mihi. Od tedaj naprej pa se prevržitarju Jakobu ni godilo več dobro. Ljudje pripovedujejo, da je moral starec napol nag ležati v lastni nesnagi in da ga je sin pretepal. Smrt ga je v starosti 90 let odrešila nadaljnjih muk. — Neznani zlikovci so uganjali po trgu zadnje dni več ali manj nedolžne šale. Pri Dobravčevih so razmetali drva, drugod so zopet hlojdie spustili pod breg, dajali plug s kolcami vred na jablo in tako naprej. Pravijo, da so se ti zlikovci naučili teh dovtipov v našem krščanskosocij. izobraževalnem društvu. Tega je sama hvala in reklama, zadnja prireditve je bila klaverna. Očka Štus, le bolj korajžno na noge, mogoče še najdete kako gnezdo za čuke! Če za drugega ne, so »dobri« za razne častne straže!

Iz Slovenske Bistrice. Volitve v okrajni zastop so razpisane — a kakor se sliši, ni človeka, ki bi se za nje briga. Zavozilo se je že v reklamacijskem postopanju, kjer je vsled

tega odpadlo 15 slov. volilcev v skupini veleposestva. Difficile est satyram non scribere! K tej stvari se še morda povrnemo. In vendar bi bil energičen odpor proti nemškutarskim mogotcem v okrajnem zastopu potrebniji ko kedaj poprej. Gospodarstvo v njem je enostransko, kakor v vseh spodnještajerskih javnih korporacijah, v katerih gospodarijo maloštevilni renegatje brez vsakega ozira na potrebe slovenskega prebivalstva. Ceste k vinogradom nemških bogatašev so vedno v vzornem stanju, po Dravinjski dolini so pa take, da se Bogu usmili. Kaj pravite k temu Studenci in Makolčani? Ali ste vi manj vredni ko slovenjbistriški purgari? Ali bi ne bilo dobro, če bi pokazali Stigierem in Wiesthalerjem na kar najbolj vpliven način zobe? Kaj je za vas okrajni zastop z visokimi dokladami in pristranskim gospodarstvom? Dobro bi bilo, da bi o tem premišljevali.

Iz Žetali pri Rogatcu nam pišejo: V nedeljo, dne 29. decembra smo tu na slavnosten način obhajali stoletnico naše šole. Slavnost je vprav krasuspela. Šolska mladina se je bo z veseljem spominjala, nič manj pa tudi odrasli naši farani. Nadučitelj se čuti dolžnega zahvaliti se v imenu šolske mladine vsem onim, ki so kaj prispevali za njeno obdarujevanje. Nakupilo se je za mladino za 100 K daril. Nadalje se zahvaljuje gg. tovaršema Zrimšk in Irofeniku za velik trud, ki sta ga imela s pripravami, g. V. Stoklasu, nadučitelju v Leskovcu, za krasen in duhovit slavnostni govor in vsem žetalskim prebivalcem, ki so kaj pripomogli k olepšanju slavnosti. M. Sotošek, nadučitelj.

Stališče nemškonacionalne večine k nameravam pogajanjem za delazmožnost štaj. dež. zbora. Graški nemškonacionalni dnevnik priobčujejo sledečo oficijozno poročilo: »Dne 30. decembra so se posvetovali vodje ustavovernega veleposestva in nemškonacionalne zveze pod predsedstvom deželnega glavarja grofa A. Temsa o vprašanju delazmožnosti štajerskega deželnega zbora. Po daljši debati se je ugotovilo, da se doslej ni posrečilo navzlic ponovnemu prizadevanju dobiti od obstruirajočih slovenskoklerikalnih deželnih poslancev kakega naznani-la o njihovih zahtevah ali sploh kakega gotovega stališča. V takih okoliščinah morajo izjaviti večinske stranke, da bi bila nadaljna prizadevanja za delazmožnost štajerskega deželnega zbora brezuspešna. V tem sklepu večinskih strank se je obvestil Slovenski klub in namestnik Clary pismeno.«

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer ima v četrtek, dne 9. januarja po 10. uri predpoldne v Ljutomeru v Franc. Jožefovi šoli svoj redni občni zbor po običajnem sporedu.

Telovadno društvo »Sokol« v Mariboru ima svoj redni letni občni zbor dne 11. januarja 1913 ob 8. uri zvečer v prvi sobi restavracije »Narodnega doma« v Mariboru. — Spored običajni.

Drobne novice. Okradel je v ptujski farni cerkvi soho Matere božje neznan zlikovec. Odnesele je eno zlato in eno srebrno verižico s priveski. — Iz Judenburga poročajo, da je vtonil pri drsanju na Muri 14letni sinko nekega branjevca Prinčič. Tovariši, ki se je z njim drsal, ga je hotel rešiti, a tudi pred njim se je led vdrl in je fant vtonil. Na kričanje ostalih fantov sta prihitela dva sedlarska vajenca, a sta pri rešitnem delu tudi utonila. — Pri Sp. Dravogradu so ustrelili nekega bernhardskega psa zaradi steklosti. Pes je ogrizel več vseh, katere so poslali v Pasteurjev zavod na Dunaj v preiskavo. — Iz Gradca. Tvrdka L. Pollaka sin, lastnik Samuel Pollak, trgovina z usnjem in surovinami je prišla v konkurz. Pasiv je 600 tisoč kron, aktiv bojda za 700 tisoč. Med aktivami so 3 hiše. — Iz Dobrene poročajo, da so neznan storilec vlomili pri gostilničarju Decarju in ukradli znesek po 690 K. — V Majšpergu blizu Ptujске gore se je ustanovila z Novim letom poštna oddaja, ki ima po poštnem potu 6krat na teden zvezo s Ptujsko goro.

Koroško.

Ponoči. Peter Celoti je prišel iz Paternjana v Celovec. V neki kavarini se je seznanil z nekim 25letnim dekletom, pila sta in postala intimna. Ko se je zjutraj Celoti zbudil je bil sam v sobi in ko se je oblekel je opazil, da mu je odnesla prijazna neznanica denarnico s 30 kronami.

Neznane samomorilca je našel v celovski okolici neki mizarjski pomočnik, ko je nabiral v gozdu leskove palice. Srednje star mož, čedno oblečen je visel na veji nizkega drevesa skrit v grmovju. Samomorilec mora biti tujec in ga do sedaj še

niso spoznali. Pri njem niso našli ničesar, da bi mogli sklepati, kdo da je.

Prepoden vlomilec. Trgovski vajenec Pichler je zapazil ob 10. zvečer, ko je šel na dvorišče po vodo luč in odprta vrata v trgovini Antoniča na Starem trgu v Celovcu. Dečku se je zdelo to sumljivo in poklical je trgovca. Ko je ta stopil čez prag ga je odrinil neki neznanec — velik in močan človek — in pobegnil v temi. V prodajalni so našli s silo odprt blagajniški predal, v katerem je manjkalo nekaj drobiža. Drugega predala pa vlomilec ni imel več časa odpreti.

Primorsko.

Iz sodne službe. Premeščen je iz Gradašča ob Soči v Trst dež. sodni svetnik in predstojnik sodišča E. Rencel. Na njegovo mesto pride okrajni sodnik Ivan Ventrella iz Trsta.

Odlikovanje. Ravnatelj kemičnega preiskovalništva v Gorici Ivan Bole je dobil povodoma vpokojenja naslov dvornega svetnika. Legacijski svetnik Fr. grof Calice je dobil viteški križ Leopoldovega reda.

Goriški občinski svet je v svoji zadnji seji dovolil samo kredit za 1913 v znesku 1680 K, s katerim denarjem se plača mestni organ, ki ima nalogo pregledovati hiše in stanovanja v mestu z ozirom na zdravstvene predpise. Dalje so sklenili podaljšanje ulice Vittorio Alfieri, ki bo 11 metrov široka.

Sanatorij na Krasu in sicer blizu postaje Dutovlje — Skopje namerava ustanoviti družba zdravnikov iz Trsta.

Pogreb Andreja Čoka — Župana. Na novega leta dan popoldne so pokopali v Lonjerju vrlega tržaškega Slovenca Andreja Čoka — Župana. Pogreb je pokazal, kako priljubljen je bil pokojni ne le pri sorodnikih in znanih, marveč pri vsem občinstvu. Za krsto se je razvil sijajen spreved, pogreba so se udeležila poleg sorodnikov, prijateljev in znancev tudi zastopstva raznih društev. Pred hišo in na pokopališču je zapelo društvo »Zastava« več žalostink. Bodi blagega mu možu lahka zemlja!

Zaradi neozdravljive bolezni se je zastupila v Trstu 20letna zasebnica Konstantina Ive. Izpila je steklenico zdravila, katere bi bila morala počasi in večkrat po kapljicah zaužiti. Odpejali so jo v brezupnem stanju v bolnišnico.

Ukraden magnet. V tržaški ladjedelnici sta ukradla 23letni kotlar Iv. Rabac in 27letni sobni slikar J. Levi velik 50 K vreden magnet. Policija jih je zasledila pri prodaji magnetov.

Roparski napad v zlatarski prodajalni. Včeraj okoli 9. ure popoldne je prišel v prodajalno za zlatino Com. Anese na cesti Cavana v Trstu mlad elegantno oblečen gospod. Zahteval je, da mu pokaže trgovec zlate verižice. Ko je tujec izbral verižico, je udaril naenkrat z malim zavojem, ki ga je imel v desnici, trgovca po glavi. Mož se je opotekel in padel, napadalec pa je pograbil več zlatih verižic in pobegnil. Anese, ki ni izgubil zavesti, je tekel na ulico in klical pomoč. Toda bilo je prepozno, kajti tujec je že izginil med množico in neznano kam pobegnil. Ukradene verižice so vredne okrog 150 kron.

„Sava“ društva svobodni-selnih slovenskih akademikov na dunaju.

I.

Dne 5. decembra 1902 zbralo se je na Dunaju v mali dvorani restavracije Krautstoffel 25 slovenskih akademikov; sklicatelji bili so Balt. Baebler, stud. phil., Gabr. Hočevár, stud. med. in Fran Kobal, stud. phil. Izvolili so si za predsednika tega zaupnega zborovanja Gabr. Hočevárja. Na tem shodu porodila se je misel, ustanoviti tretje akademično društvo na Dunaju, in vsled tega je ta dan smatrati za rojstni dan »Save, društva svobodni-selnih akademikov na Dunaju.«

Dijaštvo na Dunaju stalo je tedaj pod vplivom nastopa nove dijaške struje, ki si je prijedala ime narodno-radikalne struje. Po hudih in ne vedno odločenih bojih posrečilo se je novemu gibanju osvojiti si staro dunajsko dijaško društvo »Slovenijo«. Našlo se je na precejšno število akademikov, »Slovenjanov«, ki se niso mogli sprijazniti z novo smerjo društva in ki so vsled tega izstopili. Narodno-radikalna struja je bila tedaj še neumerjena, neenotna: po vsem nastopu in naziranju iste bil je upravičen — tedaj — strah, da zapade ta struja klerikalizmu; po novem, ta-

krat mnogo kolportiranem geslu »absolutne narodnosti« bati se je bilo, da zapade društvo »Slovenija« medlema samonacionalizmu, in radi tega ljudem, ki so bili v svojem svetovnem naziranju odločno svobodni-selni, ni bilo več mesta v društvu. Vsled tega sklicali so zgoraj omenjeni trije preje voditelji takozvane »opozicije« v »Sloveniji«, ta shod.

Soglasno se je sprejela na tem shodu resolucija, da se naj ustanovi novo društvo, ki bo združevalo v sebi samo svobodni-selne slovenske akademike in izvolilo se je tudi ustanovni odbor, ki je imel storiti nadaljne korake. Dne 24. januarja 1903 vršil se je zbor ustanovnikov, ki mu je ustanovni odbor predložil osnutek pravil za novo društvo; pravila so se nekoliko popravljena sprejela in obenem je isti zbor po daljšem razgovoru tudi sklenil, da se naj imenuje novo društvo »Sava«. Kako je raslo zanimanje za novo društvo, kaže že dejstvo, da se je tega zbora udeležilo 45 slovenskih akademikov. Svojo pomoč sta pa pri ustanovitvi kakor pozneje prispevala — in morda šele prav omogočila vsaj tako hitro ustanovitev društva — gosta somišljenika dr. Plemelj in prof. Reiser.

Pravila bilo je predložiti zdaj nižjeavstrijski vladi, in nastale so seveda komplikacije: namestništvo izrazilo se je, da radi izraza »svobodni-selnih« v imenu in večkrat v pravih novega društva ne more pravil potrditi, ker akademično društvo ne sme biti politično (glasom društvene zakona). Ker bi pa po črtanju te besede postalo ime novega društva popolnoma vođeno, obrnil se je ustanovni odbor na slovenske narodno-napredne poslance v državnem zboru za intervencijo, in res se je posrečilo dr. Ferjančiču, prepričati namestništvo, da izraz »svobodni-seln« še ne vsebuje nikakih političnih momentov.

Ko so bile predpriprave končane, vršil se je dne 15. maja 1903 v dvorani restavracije »Zum Magistrat« I. Lichtenfelsgasse, ustanovni občni zbor »Save« v prisotnosti 46 akademikov in več gostov. Po navdušujočem nagovoru predsednika ustanovnega odbora, med. Gabr. Hočevárja, ki je jasno in določno začrtal bodočo pot novega društva z besedami, da mu bodi naloga »vzga-jati in utrjevati slovenske svobodni-selne dijaške«, referiral je phil. Kobal o stališču in vzorih bodočega društva. V tistih dnevih hudega narodnega razburjenja predhivalo se je ustanovnikom novega društva, da so internacionalci; vsled tega preciziral je phil. Kobal v svojem referatu stališče novega društva v narodnem vprašanju kot stališče absolutne, etičke enakopravnosti vseh narodov. Zaklical je: »Svobodo hočemo, potom svobode kulturo, in s kulturo najvišji narodov blagor. Svobodni-selnost nam je orožje, pot, predpogoj... brez svobodni-selnosti ni in ne more biti prave, istinite narodnosti!« Besede, ki kažejo točneje in jasneje nego dolge abstrakcije nazore, ideale, smeri novega društva.

Po tem referatu bil je med burnim pritrevanjem na predlog phil. Kobala per acclamationem izvoljen za predsednika med. Gabr. Hočevár. Na istem ustanovnem občnem zboru izvoljen bil je tudi odbor: tako je storilo novo društvo svoj prvi samostojni korak ponosno v novo življenje.

V istem I. tečaju — letni tečaj 1903 — vršila sta se še dva občna zbora. Občni zbor dne 12. junija 1903 obiskali so tudi slovenski poslanci dr. Tavčar, dr. Ferjančič in Plantan in po končanem oficijelnem delu povzel je dr. Tavčar besedo, izrazil društvu svoje in svojih somišljenikov simpatije in ob koncu napil svobodni »Savi«, da vzrase, vzcvete in vzklije.

Avstrijski finančni paznik, žrtev balkanske vojske.

Novo mesto, 2. januarja.

Šele današnja razprava nam je po izpovedi štirih najbolj merodajnih prič v uprav bengalični luči pokazala vso smešnost in gnusobno nemško - nacionalnega vpitja o slovenskih »veleizdajalcih«. Niti Hochenburgerjevi sluge s svojimi gorostasnimi obtožbami nimajo druge sreče, kakor da z zlobnim preganjnjem po preiskovalnih zaporih in duševnih mukah od trenutka ovadbe do konca razsodbe pri glavni razpravi spravljajo nedolžne ljudi v nesrečo.

Kakov bombastičen, skoro bi rekli, visoko političen govor si je postavila in ga tudi pred sodiščem predavala soproga orožniškega nadporočnika v Kočevju kot dr. Hotschevarja »kardinalna« priča. Koliko in kako natanko je ta priča vedela obremenilnega povedati o »veleizdaj-skem« nastopu tega ubogega avstrijskega financarja.

Pa, ravno ker je preveč vedela izpovedati, ker je na preočit način po svojem in svojega soproga subjektivnem prepričanju hotela temu otročjemu, kvečjem nepremišljene-mu slučaju v gorostasnih izrazih dati poseben značaj in iz mušice napraviti slona, ji senat ni preveč zaupal. Zato se je, kakor smo že poročali, odločil za to, da predno izreče razsodbo, zasliši še tiste štiri priče, ki morajo biti za oni slučaj na pošti, najbolj merodajne. To so priče, ki so z obtoženec ali bile v razgovoru, ali vsaj v obtoženčevi neposredni bližini.

Danes so bile te štiri priče zaslišane. Prvi je prišel na vrsto Anton Jager, orožniški postajevodja v Kočevju. Njegovo pričevanje je naravnost dragoceno za presojo objektivnosti prve priče, soproge orožniškega častnika. Kakor znano, je ona izpovedala, da če ravno je trda Nemka in šele nekaj mesecev v Kočevju, vendar že toliko razume slovensko, da je razumela, kaj je obtoženec govoril tudi v slovensčini. Ta priča pa je na vprašanje predsednika, če se je tudi on udeležil tistega razgovora na pošti, izpovedal, da ne, in sicer zato ne, ker je Česnik tudi slovensko govoril in je sploh znan kot Slove-nec, »gospa nadporočnikova pa ne vidi rada, če kdo orožnikov govori slovensko.« Tudi je sicer izpovedal, da je dragocena. On se iz navedene-ga razloga ni udeležil tega pogovora. Bilo je takrat vse polno ljudi, ki so čakali na pošto. Pač pa je priča slišal, da je Česnik rekel: »Srbi imajo čisto prav, če bi jaz mogel, bi šel tudi dol.« Priča se ne spominja natanko, je - li je Česnik to rekel slovensko ali nemško. Bil pa je takrat razgovor le o vojski in balkansko zvezo in Turki, glede »Srbi se takrat sploh še ni nič govorilo.«

»Jaz sem Česnika potem le opozoril, naj ne bo tako neumen, nakar mi je on rekel, da to še ni nič, pojdi gor k nam v našo vojašnico, tam boš slišal, kako se kritizira o tej balkanski vojni.« Nato sem ga opozoril, da bi mu g. baron (okrajni glavar) znal kaj zameriti, on pa je rekel, da ga baron nič ne briga, ker mu finančna straža ni podložna. O kakem belem robcu na bajonete, priča ni nič slišal. — Na vprašanje prisednika pl. Garzarollija, če so oni, ki so Česnika slišali, imeli njegove besede za resne, ali so ga le »froc-lali«, priča izpove, da kolikor je on opazil, ni imel te besede nihče za resne, sploh pa pravi priča: »Dort könnten solche Worte auf Niemanden einwirken, weil ja nur ältere Männer die Post abholen, und diese sind meistens Deutsche.« — Na posebno vprašanje istega prisednika, s kom so Kočevci (namreč nemško-nacionalni) simpatizirali, ali s Turki, ali z Balkansko zvezo, odgovori priča, da so Kočevci simpatizirali s Turki proti Srbom.

In sedaj je prisednik pl. Garzarolli stavil na pričo glavno vprašanje, na katerega odgovor je sodni dvor z napetostjo čakal, namreč: »Sie, Zeuge! Was hätten Sie getan, wenn Česnik das Gespräch auf den Krieg zwischen Österreich und Serbien gedeutet hätte?« — Priča Jager odločno: »Ich hätte in diesem Falle solchem Gespräche zugehört und das Resultat sofort angezeigt.«

Ta izjava je zato tako važna, ker je soproga orožniškega nadporočnika razumela, da je tu šlo že za vojno med Avstrijo in Srbijo. Orožnik, ki bi bil v prvi vrsti poklican, storiti svojo dolžnost, če bi se takrat kaj nepostavne govorilo, in ki dobro razume kazenske paragrafe, torej ni imel nobenega povoda o tem pogovoru sploh napraviti kako ovadbo, marveč sta morali povzročiti šele dve ženski Nemki.

V nasprotju s trditvijo omenjene gospe, da so se močje okoli Česnika njegovim besedam smejali, priča Jager izpove, da ni nikogar videl, se o tem smejati, tudi ni nihče navzočih Česniku pritrjeval.

Izpoved te priče je tako vplivala, da je državnega pravdnštva zastopnik dr. Hotschevar pri vsaki važni izjavi kar prebledeval.

Potem pride na vrsto priča Matija Wenzel, uradni sluga črtne šole. Ta je slišal Česnika izreči: »Wenn ich einrücken sollte, möchte ich hinüber gehen.« Nato mu je priča rekel: »Sie brauchen ja nicht zu warten, gehen Sie gleich hinüber, da werden Sie gleich Major.« Tudi priča zanika, da bi se bilo takrat sploh kaj govorilo o kaki vojni med Avstrijo in Srbijo. Priča je malo gluha, zato ni vsega slišal, ve pa, da je bil to navaden razgovor, da so Česnika malo »froc-lali«. — Prisednik Toporiš: Zeuge, was dachten Sie sich, als Česnik sich äusserte, er möchte »am liebsten hinüber gehen und den Serben helfen, gegen wen?« Gegen die Türken« — Priča: Vielleicht.

Tretja priča Alojzij Dietman v bistvu potrjuje izpovedi prejšnjih prič. Česnik je bil takrat malo razburjen, on ga je še skušal pomiriti. Tudi ta priča odločno zanika, da bi se takrat bilo govorilo o kaki vojni

med Avstrijo in Srbijo. Govorilo se je pač le o balkanski vojni proti Turčiji, eni so simpatizirali s Turčijo, drugi z Balkansko zvezo. Žalostni obraz dr. Hotschevarja se malo razsvetli, ko priča, ne da bi bil vprašan, pove, da je imel »Unmut«, ko je Česnik tako govoril. Vendar priča ni polagal posebne važnosti na ta dogodek, opozorjen je postal šele, ko je čital to v nekem listu, pa ne ve v katerem (?) Konstatira se, da je bil to dobro informirani list »Grazer Tagblatt«. Nadalje izpove priča nekaj, iz česar je razvidno, da se takrat sploh ni govorilo o kaki vojni med našo državo in Srbijo. Izpove namreč, da je Česnik šele tedaj tako navdušen postal za Srbe, ko so Srbi zaznamovali prvi dve svoji zmagi. Priča ga je še zavračala, češ, naj Česnik ne presleda prehitro, bogve, kako se bo stvar še izprevrгла.

Zadnja priča je Jožef Falkner, rojak Novomeščan, sedaj pomožni sluga pri politični oblasti v Kočevju. Priča je precej gluha, slišal je le besedo »Srbija«, sicer se pa za ta razgovor ni brigal.

In s tem je bilo dokazovanje končano. Značilno je, da nobena ravno teh prič, ki so bile okoli Česnika in z njim deloma v pogovoru, ni slišala o kaki beli ruti za bajonete in ni videla se koga smejati. Gospa Hadviger pa je to slišala in videla.

Obtoženec Česnik sam je imenja, da je potem, ko se je slišalo res o vojni nevarnosti med nami in Srbi, napram gospe Höningmann rekli: No, zdaj bi bil čas, da Srbom pokažemo svojo moč.

Zelo težkega srca je moral dr. Hotschevar svojo obtožbo popravljati. Iz izraza »zu verleiten«, je napravil »anzueifern«, kar veliko skromneje izgleda. Še bolj težko mu je zagovarjati nasprotujoče izpovedbe njegove glavne priče soproge orožniškega častnika. Napravil je nekaj kompromisov med izpovedbo te priče in današnjih prič.

Zagovornik dr. Žitek opozarja na kričanje nasprotja med izpovedbo »kardinalne« priče in izrecnimi protislovji zadnje omenjenih prič. Kardinalni priči Hadviger ne gre verjetnost objektivnega pričevanja. Predlaga ponovno oprostitev obtoženca.

Dr. Hotschevar je v imenu svoje glavne priče užaljen, ker zagovornik smatra pričevanje omenjene dame za pristransko. »Sie war nur etwas empfindlich.«

Dr. Žitek (razburjen): Ako taka priča, ni pristranska, ki v svojem subjektivnem prepričanju in potom sugestije nastopa kakor je gospa Hadviger, ki je imela tu pred visokim senatom patrijično-političen govor, kot bi ona hotela Jugoslovane učiti patriotizma, proti čemur sem mislil še takrat protestirati, potem ne vem, kaj je še nepristransko pričevanje.

Senat se poda k posvetovanju, ki je trajalo tričetrt ure. Ob 1. popoldne razglasi predsednik senata, deželno-sodni svetnik dr. Furlan, sledečo

r a z s o d b o:

Obtoženec Jožef Česnik se od obtožbe (kakor smo jo že v prvem poročilu označili) oprosti.

Razlogi: V splošnem: Izpovedbe prič je treba presojeti s precejšnjo previdnostjo. V obtožbi inkriminirani pogovor in besede so se namreč razširjale v raznih variacijah po mestu in nazadnje je ta afera zašla tudi v časopis. Kar se tiče izpovedbe Emilije Hadviger, kot glavne priče, smatra sodišče, da so njene izpovedbe subjektivno sicer resnične, toda proti objektivni resničnosti njenih izpovedb ima sodišče svoje gotove pomisleke (seine gewisse Bedenken). In sicer: Priča Hadviger je izpovedala, da so se Česnikove besede na pošti nanašale na vojno nevarnost med Avstrijo in Srbijo. Priča sama pravi, da se je ta dogodek vršil začetkom oktobra, ali morda celo koncem septembra. Z ozirom na dejanske razmere pa se je to moralo vršiti začetkom vojne na Balkanu. Takrat pa dejansko še ni bilo slišati o nikaki vojni napetosti med Avstrijo in Srbijo. (Die Möglichkeit zu einem Kriegslage damals noch ferne.) Nobena drugih prič pa te izpovedbe glavne priče ni mogla potrditi. Pač pa so vse druge v neposredni bližini Česnika stoječe priče potrdile, da je bil takratni razgovor splošen in se je sukal samo o vojni med Turčijo in Balkansko zvezo.

Nobena druga priča tudi ni mogla določno potrditi Česnikovih izrazov glede tega, ča bi on prestopil k Srbom in v katerem slučaju je rekel, da bi prestopil tja. Vse druge priče govore namreč »etwas vom Einrücken«. Zato je treba Česnikove besede tudi v tem delu obtožbe, oziroma pričevanja Emilije Hadviger s pomislekom (mit Bedacht) vpoštevati. Ni namreč izključena možnost, da je Česnik tisto izrekel tudi za slučaj, da bi le rad šel Srbom pomagat proti Turkom. Tudi za ta slučaj je beseda »Einrücken« na mestu. Zelo verjetno je, da je priča Hadviger to napačno

razumela. (Posebno ker sama priznava, da ne razume dobro slovenski. — Op. por.) Obstoja torej možnost, da Česnik v tem zmislu kakor ga je priča Hadviger razumela, sploh ni govoril.

S tem je odpravljen tisti slučaj na pošti.

Preidimo k drugemu slučaju v kuhinji gostilne Natalije Höningmann. Tu nastane predvsem vprašanje, če se ti pogovori smejo smatrati za javne. Sodišče je prišlo do prepričanja, da jih ni smatrati javnim. Prvič že, ker je kuhinja odstranjena od gostilniških prostorov. Potem je bil značaj pogovora bolj privaten. V enem slučaju se je razgovor vršil le med štirimi osebami, z gospodino samo. V drugem slučaju je bila pač tudi služkinja Pelko navzoča. Pri tem je sodišče sicer prišlo do prepričanja, da je obtoženec res se tako izrazil, kot je nam tudi priča Pelko potrdila.

Ampak tudi v tem slučaju nastane vprašanje: Ali si je bil obtoženec tedaj v zavesti, da bi zamogel s svojimi besedami druge ljudi zapeljati k protizakonitnim dejanjem. V tem oziru je sodišče prepričano, da se je razgovor vršil zaupljivo (»dass das Gespräch vertraulich war«) in da je obtoženec zamogel misliti, da to, kar on tu v kuhinji govori, ne bo zašlo v javnost (dass er annehmen konnte, dass das Gespräch nicht in die Öffentlichkeit dringen werde). Pa tudi, če obtoženec ni imel te zavesti (wenn ihm dieses Bewusstsein abgegangen), manjka tu zlobni namen (fehlt der Dolus). Isto je tudi glede pogovora na pošti.

Vsi ti izrazi ne vsebujejo povoda za kazensko pravno postopanje. Pač pa je njih značaj tak, da spada ta zadeva pod kompetenco politične oblasti. V to svrhu se ta akt tudi tja odstopi...

Dr. Hotschevar prijavi takoj ničnostno pritožbo.

Obtoženec se takoj spusti na prosto. Mora pa se zavezati, da v slučaju spremembe bivališča to takoj javi sodišču.

Tako se je vsaj za enkrat končala ta nova »veleizdajniška« afera z blamažo tistih, ki iz muhe delajo — slona.

Dnevne vesti.

+ Zvest svojemu vzoru. Prvi krščanski list v Avstriji je dunajska »Reichspost«. Ta list je našemu »Slovencu« vzor vseh vzorov in četudi se časih malo ž njo pokrega, se vendar zvesto ravna po »Reichsposti«. Iz »Reichsposte« se »Slovenec« informira, za njo pobira stopinje, pri njej se je naučil marsičesa, po njeni metodi se vojskuje in po njenem izgledu se ravna. V balkanski vojski je »Reichsposta« pokazala posebno mojstrstvo v urejanju poročil. Poslala je najpoprej na bolgarsko bojišče posebnega poročevalca H. Wagnerja. Tega moža je najprej izdajala za nadporočnika, potem za poročnika, nazadnje se je izkazalo, da je bil rezervni častnik. Wagner ji je pošiljal obširna poročila z bojišča in obširna poročila o pogovorih z raznimi državniki. Ta poročila so bila senzacionalna; popisane so bile velike bitke v vseh detaljih in več svet je strmel, kako točna in natančna so ta poročila »očividca« Wagnerja in vsi časopisi so »Reichsposti« zavidali. »Reichsposta« je bila tako prijazna in je dajala Wagnerjeva poročila najrazličnejšim celo angleškim listom na razpolaganje, kajti vedela je, da si napravi veliko reklamo, če jo bodo neprestano citirali drugi listi. Toda ta glorijska je trajala le malo časa in potem je prišlo — sramotno razkrinkanje. Ravno Angleži so bili prvi, ki so dognali in dokazali, da sta »Reichspost« in njen Wagner uganjala velikansko sleparstvo, da je Wagner popisoval bitke, ki jih sploh ni videl ali ki jih celo sploh ni bilo, da si je izmišljal kar mu je kazalo in tako na debelo sleparil, da svet kaj takega še ni videl. In za Angleži so prišli drugi in so ta sleparstva istotako ozigosali. Slava »Reichsposte« je bila s tem pri kraju in njena veljava je zopet omejena na dunajske špisarje in na fajmoštre na deželi. Čim je pa zatemela »slava« dunajske »Reichsposte« in njene-ga Wagnerja, ki je na povratku čez Srbijo še slovenske zdravnike tako mimogrede oblajal, je začela svetiti »Slovenčeva« zvezda. Nekaj spretnosti v takih praktikah je že imel. Navadno namreč poskrbi, da pride vsaka čenčarija, ki jo objavi, v kako dunajsko židovsko korespondenco, od koder jo potem nemški listi ponatisnejo. To velja nekaj truda in časa in morda tudi kaj denarja, a pri »Slovencu« store kar je le mogoče, da ji napravijo zase malo reklame in obračali nase pozornost. Kako daleč gredo, priča naslednji slučaj: Ni dolgo tega, kar je »Slovenec« priobčil pogovor z dr. Šusteršičem, izrecno je bilo povedano, da je imel

dr. Šusteršič ta pogovor s »Slovenčevim« urednikom. A glej — še predno je »Slovenec« priobčil ta pogovor njegovega urednika z dr. Šusteršičem, ga je priobčila že »Tagespost« in so ga priobčili drugi nemški listi. In kdor je malo natančneje prečital tisti razgovor »Slovenčevega« urednika z dr. Šusteršičem, je hitro spoznal, da je bil original spisan v nemškem jeziku in za »Slovenca« šele iz nemščine preložen. Tak očiten švindel uganjajo torej klerikalci — prav po vzoru »Reichspošte«. In takega in enakega švindla po izgledu »Reichspošte« in njenega Wagnerja je bilo v »Slovencu« že vse polno, zlasti zadnje čase. Na tak način je kaj lahko delati, posebno v stvareh, kjer je kontrola skoro nemogoča in se čisto gotovo ne izplača. Dostojni listi se seveda ne poslužujejo takih sredstev in jih prav radi prepuščajo »Reichspošti« in »Slovencu«. Te dni je »Slovenec« priobčil razgovor svojega »londonskega korespondenta«. Pozna se temu razgovoru od daleč, da je izmišljen in naš dunajski zastopnik je tudi to konstatiral po informacijah od bolgarske strani in na podlagi nemogućnosti podanih izjav. Seveda je zdaj pri »Slovencu« ogenj v strehi. Tako lepo so si uredili, toliko so se trudili, da bi napravili zase veliko reklamo — pa kaj takega. Človek bi mislil, da bo »Slovenec« v dokaz pristnosti svojega poročila navedel vsaj ime svojega poročevalca v Londonu — a še tega ni storil. Vsaka debata o pristnosti ali nepristnosti »Slovenčevega« poročila o razgovoru njegovega londonskega korespondenta z mirnovnimi pooblaščenici je namreč brezplodna, kajti samo Danev in Novakovič sama moreta povedati, če sta tisti razgovor res imela ali ne, po vsebini je pa verjetno, da je pogovor izmišljen. »Slovenec« je porabil to priliko in napisal velikansko baharijo o svojih vrlinah. Da se ta baharija spozna, naj navedemo le eno stvar: »Slovenec« se hvali, da so njegove informacije iz Beograda nad vse zanesljive, češ, dobiva jih iz prvega vira in to tam, kjer se politika dela in se baha, da ga srbski listi citirajo. Stvar je pa ta-le: »Slovenčev« dopisnik v Beogradu je urednik »Straže« g. Šijački, ki gotovo politike ne dela in »Straža« nikakor ne spada med najboljše informirane srbske liste Kar g. Šijački »Slovencu« poroča, to potem seveda natisne v svojem listu. Na to se reducira vse to, kar je »Slovenec« o sebi in svojih iz Srbije nabahal. Vidi se iz povedanega, da se »Slovenec« res vestno in vstrajno trudi, da posnema metodo, ki je v navadi pri »Reichspošti«, nam pa ta metoda nikoli ni ugajala in nam ne bo.

+ O naši diplomaciji piše »Die Zeit« na uvodnem mestu to-le: »Pri našem neuspehu o balkanski vojni najbolj boli zvesti, da bi se bilo lahko vse drugače zgodilo, da bi nam ta vojna, ki je postala za našo diplomacijo tako strašen poraz, lahko donesla brez vsakega zamaha z mečem uresničenje, če ne vseh, pa vsaj večine naših bodočinskih načrtov na Balkanu. K temu pa bi ne bila potrebna niti posebna mera previdnosti. Treba bi bilo samo pravilno izraziti zemljepisni položaj Avstro-Ogrske, ki k sreči ni odvisen od diplomatske umetnosti. Kako pa postopajo druge države? Ali prično te države radi vsake nove pridobitve, radi vsakega razširjenja svojega ozemlja ali svojega vpliva takoj krvavo vojno? Ali jim je sploh potreba, da v vsakem slučaju takoj groze z »ultima ratio« (z zadnjo eventualnostjo) in si za to nakopile ogromne stroške? Če bi bilo tako, potem bi moral Angleška v zadnjih sto letih imeti najmanj sto vojen ali pa bi morala vsaj tolikokrat mobilizirati svojo oboroženo silo. Takisto bi morala tudi Francija, ki je v zadnjih štiridesetih letih ogromno razširila svojo kolonialno posest, voditi nebroj vojen, ako v resnici ni nobenega drugega sredstva za ohranitev zunanjih interesov kake države kakor vdarec z železno pestjo. Angleška in Francija ste pač imeli svoje kolonialne vojne, vendar pa sta večji del svojih pridobitev umeli spraviti pod streho, ne da bi jima bilo potrebno razvijati svoje oborožene moči. In Rusija, ki v svojih vojnih podjetjih navadno ni imela sreče, se ima za velikansko razširjenje svojega ozemlja v Aziji zahvaljevati ponajveč samo spretnemu sodelovanju svoje diplomacije. ... Mi pa moramo sedaj stopicati z mlagoslovno balkansko zvezo ter igrati v vsi Evropi — divnega moža, ako hočemo s trudom, muko in ogromnimi stroški rešiti vsaj nekaj od tega, kar bi nam bilo sicer pripadlo brez vsakega napora. ... Sicer pa ali bomo sploh kaj rešili? Nam se dozdeva, da čisto nič, ker smo s svojo »pametno« politiko že itak vse zaigrali! In za ta nič smo žrtvovali do sedaj okroglo 3 milijarde ali 3000 milijonov kron! Če bomo pa še ne-

kaj tednov tako »modro« politizirali, bo šlo rakom živčevja in ribam gost še kakih 3000 milijonov in ob sklepu svojih računov bomo lahko v zadovoljstvo in veselje vseh takozvanih prijateljev in odkritih sovražnikov beležili, da našim izdatkom v znesku 6 milijard ne stoji nasproti niti ena aktivna postavka! Zato slava, večna slava taki politiki!

+ Gospodine Luschani, prvi državni pravdnik ljubljanski, je letošnje novo leto porabil, da posvedoči pred svojo javnostjo svojo nemškonično bojovitost. Ljubljanski nemškutarji so poskusili upeljati navado, da bi se njih soseslijeniki z darili za nemški schulverein odkupili od no-voletnih voščil, aranžirali so pa stvar tako izzivajoče, da se Nemci sami nečajo odzivljati. Število tistih Nemcev, ki se na korist nemškega schulvereina odkupujejo, je skrajno majhno, tako malo jih je, da njih odkupnina komaj pokrije troške za inseriranje v »Laibacherici«. Saj menda sploh ne gre za bogato nemško šolsko društvo, temveč za provokatorični insarat v »Laibacherici«, ki se bere, kakor bi hoteli tamkaj navedeni Nemci pomoliti Slovencem za novoletno voščilo — figo pod nos. Prav malo je Nemcev, ki so se tega izzivanja udeležili, med njimi pa figurira letos tudi prvi državni pravdnik ljubljanski, gospodine vitez Luschani, ki je s tem vsekako dokazal prav občutno pomanjkanje takta, ki ga pa sicer od funkcijonarja po Hohenburgerjevi milosti itak ne pričakujemo.

+ Klerikalni narodnjaki. Klerikalci so vedno veliki narodnjaki, toda samo na jeziku. Spominjamo se še, kako je pred leti dr. Krek grozil, da ima slovenska domovina še dovolj grobov za Nemce, v isti sapi pa je odobral, da se odpro vrata ljubljanske mestne hiše na stečaj Nemcem. Tudi »Slovenec« priobči je v zadnjem času radikalno narodne članke in notice, v katerih upravičeno nastopa proti nemški prepotenci. Človek bi torej mislil, da se vsaj »Slovenčevci« sami dosledno drže narodnega načela. Toda kakor se zdi, so ti gospodje narodni samo na papirju, v dejanjih pa jim je narodna čast in narodni ponos deveta briga. Poglejmo samo na primer klerikalnega občinskega svetnika Štefeta, ki vodi kolo pri »Slovencu«. Ali ste moža kdaj videli v slovenskem gledališču. Še nikoli! In vendar se dela mož tako narodnega! No, pa to ga ne zavira, da bi ne bil s svojo ženo reden gost v nemškem gledališču. I seveda, če drugi njemu slični narodnjakarji in narodnjakari-ke, ki bi se bridko pritoževali in pritoževale, ako bi jih proglasili za nemčurje ter jih izključili iz slovenske družbe, smejo zahajati v nemški teater, zakaj bi tega ne smela storiti gospod in gospa Štefeta? Zakaj bi si na primer ne smela ogledati ljubko stvarico, ki nosi naslov »Hochheit tanz Walzer«. Da, da, je pač semterja tudi dobro, ako se i klerikalni občinski svetnik nauči, kako plešejo valčke visokosti in kako se ringaraja po — kravje!

+ Imenovanja pri južni železnici. Revidente so postali gg.: Albin Bevec, adjunkt v Paverbach-Reichenau na Nižje Avstr., Kačer Fr. in Rudolf Voltman na Dunaju.

— Ugledna francoska gosta. Včeraj sta dospela v Ljubljano gg. Ab. Ferry in Maurice Heim iz Pariza. Ab. Ferry je poslanec v francoskem parlamentu in je nečak znanega velikega francoskega državnika Julesa Ferryja. Maurice Heim je odvetnik v Parizu; po svojem pokolenju je Elzačan. Odlična francoska gosta sta došla, da se informirata o razmerah na slovenskem jugu. Iz Ljubljane se odpeljeta v Zagreb in Beograd. V jutrnji številki priobčimo zanimiv razgovor s poslancem Ferryjem o raznih aktualnih vprašanjih.

— Odbor »Rdečega križa balkanskih držav« ima danes ob 6. zvečer svojo zadnjo sejo v posvetovalnici na magistratu. P. t. odbornice in odbornike vladno prosimo, da se te seje zanesljivo udeležijo.

— Za vojaše na mejah so doslej nabrali 11.105 K 59 vin.

— Deželni zdravstveni svet. Primarij dr. Bock je odložil mesto v deželnem zdravstvenem svetu.

— Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica v Ljubljani, Wolfova ulica 10/I. je od 1. januarja naprej odprta ob delavnih popoldnih od 4. do 8. in ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. S 1. januarjem se je povišala pristojbina od knjige za en vinar; od 4 vinarjev na 5 vinarjev. Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica tudi kupuje antikvarične, v prvi vrsti slovenske leposlovne knjige in nemške leposlovne. Knjige morajo biti lepo ohranjene.

— Dela ob Ljubljani pri Šent-peterskem mostu so že skoro dokončana. Kdaj bodo začeli podirati šentpeterski most, še ni določeno,

bržkotne pa koncem februarja mostu ne bo več. Most je že tudi zelo slab, glavno stebrovje je že strohnelo in je dovoljen čez most samo peš promet, izjemoma smejo peljati čez most lahki vozovi, toda zelo počasi.

Zdravniška vest. Dr. Jos. Fröhlich, em. zdravnik za notranje bolezni I. vseučiliške klinike prof. Noordena na Dunaju kot specialist za notranje bolezni in dietno zdravljenje, želodecne in črevesne bolezni ter ne-pravo prebavo, ordinira od 2. januarja v Zagrebu, Ilica 21, od 10 do pol 12. dopoldne in pol 3. do 5. popoldne. Telefon 1938.

Kinematograf »Ideal«. Danes »Specialni večer« s sledečim izbranim sporedom: Naravni posnetki: »Ovčje črede v Mehiki.« »Odlični Falkesson.« »Poletne vaje v Reedhamu.« Dramatično: »Muhe usode.« II. dela. Komično: »Njena stara ljubezen.« »Sala v filmu.« »Piefke varuhinja otrok.« Jutri v soboto, II. del drame »Ženska brez srca«.

Nočna pot. Ko je šel ob novem letu strugar Ignacij Gorenc proti domu, se mu je pridružil v Cerkveni ulici nek neznanec in ga spremljal toliko časa, da je našel priliko, da mu je izmaknil iz žepa niklnasto uro.

Nesreča. Snoči je šla trgovčeva žena gosp. Agata Seliškar, stanujoča v Metelkovi ulici št. 27, doma čez dvorišče, na katerem se prezidava in kople klet, je v temi padla v prekop in si zlomila desno roko. Ponesrečenko so prepeljali v rešilnim vozom v deželno bolnico.

Delavsko gibanje. Včeraj so se odpeljali iz južnega kolodvora v Ameriko 3 Slovenci, iz Amerike je prišlo pa 16 Bolgarov.

Izgubljeno in najdeno. Častniški sluga Fran Golob je izgubil bankovec za 10 K. — G. Antonija Varšek je izgubila bankovec za 10 K. — Neka gospodična je izgubila zlato zapestnico s priveskom, na katerem je vrezano »I. R. 21./8. 1900.« — Pekovski mojster g. Josip Schwarz je neke popustil suknjo, vredno 20 K. Brivec gosp. Marko Ljubič je izgubil remontoir uro, vredno 24 K. Mitniški paznik Alojzij Zabukovec je našel zimsko suknjo, katero izgubil je dobil na Dolenjski cesti št. 22.

Društvena naznanila.

Italijanski krožek radi koncerta v Mestnem domu danes nima običajnega pouka.

Odbor telovadnega društva Sokol II. v Ljubljani je sklenil v svoji zadnji seji obnoviti telovadbo članic, ter pozivlja cenjene gospodične iz okrožja Sokola II., da se blagovolijo pismeno ali dne 6. t. l. od 3. do 5. ure popoldne ustmeno prijaviti pri bratu podstarosti Josipu Miklavcu, Ope-karska cesta št. 17.

Savanski jubilejni ples. Konec slovensnosti ob jubileju ljubljanske in dunajske »Save« 1. tvoril veliki Savanski ples, ki se vrši v nedeljo, 5. t. m. v sijajno okrašen veliki dvorani ljubljanskega Narodnega doma in v vseh stranskih prostorih. Protektorat nad plesom so prevzele dame od društvenega starejinstva, na čelu jim milostljiva gospa županja Franja dr. Tavčarjeva. Na to prireditve je vabljn vsak Slovenec, ki simpatizuje z narodno-naprednim dijaštvom. Zato so se razposlala vabila le društvenim članom in članicam društvenih starejšin ter zastopnikom javnih uradov in korporacij. Vstop je tedaj tudi brez posebnega pismenega vabila dovoljen vsakomur in sicer je določena vstopnina za osebo 3 K, rodbinske vstopnice so po 1 K 50 v. Pri plesu, ki se prične točno ob 8. zvečer, bo igral popolen orkester Slovenske Filharmonije.

»Savanski« jubilej. Družabni večer se vrši jutri v soboto ob 9. zvečer ob sodelovanju slavne Slovenske Filharmonije. Razviti se obeta prav animirana zabava pri obilni udeležbi. Vabimo torej še enkrat vse gg. starešine obeh »Sav« in »Triglava« z rodbinami in vse prijatelje omenjenih društev.

»Savani!« Jutri in 2. popoldne je sestanek članstva in mlajšega starejinstva v Narodni kavarni.

K slavnostnemu plesu, ki se vrši o priliki »Savanskega« jubileja v nedeljo, 5. t. m. ob 8. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma, se posebna vabila niso in ne bodo razpošiljala. Ponavljajoč to dejstvo, vabimo še enkrat vse narodno damstvo in prijatelje obeh društev k obilni udeležbi tega plesa. Zlasti vabimo vse one gospode in gospodične, ki so sodelovale pri cvetličnem dnevu, k gotovi udeležbi. — Vstopnina za osebo je 3 K; rodbinske vstopnice (3 osebe) so po 7 K, dijaške vstopnice po 1 K 50 vin. Svira slavna Slovenska Filharmonija pod osebnim vodstvom kapelnika gosp. Hrazdare.

Silvestrov večer »Ljubljanskega Zvona« se je vršil kot smo že včeraj poročali, v Mestnem domu. Kljub številnim javnim in zasebnim prireditvam je bil večer jako dobro obiskan, kar kaže, da se ljubljanski ob-

činstvo zanima za prireditve tega društva in jih rado in z veseljem po-seča. Bil je pa tudi lep večer in go-tovo se ni nikdo kesal, kdor je pre-živel zadnje ure starega leta med »Zvonaši« in med njimi pozdravil no-vo leto. Spored je bil vrlo izbran in jako zanimiv. Vrstili so se mešani zbori: »Srbske narodne pesmi«, »Se ena«, moški okteti, kakor »V sladkih sanjah« in druge. Predpolnočni pev-ski spored so zaključili laški privan-dranci iz Tripolisa, ki so pod vod-stvom gosp. Štamcarja izvajali R. Geneea »Laško solato«. O polnoči je voščil društveni tajnik J. Zorko — društveni predsednik je bil zad-žan — v primernem nagovoru »Ve-selo novo leto«. Zahvalil se je ob enem vseh navzočim za naklonje-nost društvu in za obisk in priporo-čal občinstvu, da tudi v bodoče prid-no poseča prireditve »Ljubljanskega Zvona«. Njegovo voščilo je zaklju-čilo krasna »Alegorija« — simbol balkanskih zmag. Med odmori je pridno igrala godba na lok. Tudi po-strežba je bila prav dobra. Po ofici-jelnem sporedu se je nadaljevala v novem letu vesela in živahna zabava skoro do ranega jutra. Kratko pri-re-ditev je izbornu uspeša in društvu je čestitati na taki prireditvi.

III. redni občni zbor ljubljanske podružnice »Društva jugoslovanskih železniških uradnikov« se vrši v ne-deljo dne 5. januarja t. l. in ne 6., ka-kor je bilo pomotoma tiskano v društvnem časopisu. Zborovanje se pri-čne ob 4. popoldne v hotelu Južni ko-lodvor (pri Stelzerju). Kolodvorska ulica v Ljubljani. Dnevni red: 1. Po-ročilo načelnikovo. 2. Poročilo taj-nikovo. 3. Poročilo blaginikovo in pregledovalcev računov. 4. Volitev odbora. 5. Razno. Po občnem zboru ob 8. uri zvečer priredi podružnica v restavraciji ljubljanskega Narodnega doma svojim članom, njihovim dru-žinam in prijateljem »Družinski ve-čer«, na katerega se tovariši še po-sebej opozarjajo.

Narodne čitalnice občni zbor v Kaničku se vrši v soboto 4. prosinca t. l. ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Društvenega doma z običajnim dnevnim redom.

Prostovoljna požarna bramba v Kranju priredi dne 5. t. m. v prostori-h »Sokola« plesni venček.

Predpustna veselica logaškega Sokola se vrši 5. prosinca v prostorih hotela Kramar. Sodeluje priznana najboljši slovenski orkester Sokola I. iz Ljubljane. Na svidenje.

Telovadno društvo belokranjski Sokol v Metliki vladno naznanja vsem bratom članom, da se vrši redni občni zbor v ponedeljek 6. janua-ria, na dan sv. treh kraljev, ob 2. popoldne v prostorih Narodne čital-nice v Metliki.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. V soboto »Traviata« (par) z g. Hafnerjem. V ne-deljo popoldne melodijozna opereta »Ptičar« izven abonementa, za lože par, ob znatno znižanih cenah, zvečer se ponovi za nepar pretresljiva drama iz pariškega življenja »Ubičaj«, ki je bila pri premijeri sprejeta z burnim aplavzom. Na svetih treh kraljev dan ljubka noviteta za mladino »Zimska pravljica« s petjem in plesom. Or-kester vodi g. Niko Štritof. Zvečer »Hoffmannove pripovedke« (nepar) z gdč. Lowczynsko v vlogi Antonije in prvi v vlogi Juliette, ki jo ima že od prej naštudivano. Prihodnji teden pride na vrsto slovenska operna novi-teta »Naskok na mlin« in dramska novost Strindbergov »Upnik«. Pripravlja se opereta »Orfej v podzemlju«.

Umetnost.

Koncert v Mestnem domu. Še en-krat opozarjamo slavno občinstvo na koncert, ki ga priredita danes ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani mestnega goma gosp. Janko Rav-nik in gosp. Josip Rijavec. Obeta se bogat glasben užitek. Torej zvečer v Mestni dom!

Razne stvari.

* Carjevič pojde v Italijo. Iz Rima poročajo, da bo carjevič v par dneh na nasvet zdravnikov odpotoval v Italijo ter ostal več mesecev na obali Sredozemskega morja.

* Vojaška ljudska šola v Her-cegovini. Z Dunaja poročajo, da je vojno ministristvo v Trebinjah ustano-vilo vojaško ljudsko šolo za dečke in deklice. To je peta vojaška ljudska šola v Avstro-Ogrski.

* Boj med vojak in policistom. Iz Przemysla poročajo: Dva vojaka, ki nista plačala v gostilni svojega rač-una in ju je vsled tega prijel redar, sta napadla tega. Redar je enega tako močno sunil s sabljo, da se je mrtev zgrudil. Drugi vojak je pobegnil.

* Nov brzopisen stroj. Iz Lon-dona poročajo: Neki bivši zbornični stenograf je izumil brzopisni stroj »Stenotyp«, s katerim se more v ugod-

nem slučaju več nego 500 besed v eni minuti napisati. S strojem so do-segli zelo dobre rezultate.

* Petrolejski plini se uneli. Iz Mediasa na Sedmograškem poročajo: Vsled eksplozije posode za bencin v vasi Semert se je unel v 120 metrov globoki jami petrolejski plin. Plameni švigajo nad dvajset metrov visoko. Osem delavcev je več ali manj težko poškodovanih. Vsak dan zgori 80.000 kubnih metrov plina.

* Brivski davek v Skadru. Riza-bej, poveljnik od Črnogorcev oble-ganega Skadra, je zelo strog gospod in zahteva od vsakega meščana, da plača svoj prispevek za obrambo mesta. Tudi brivci v Skadru so se morali, kakor poroča vojni poročeval-c Gino Berri v »Corriere della Sera«, temu privaditi. Poveljnik je brivcem naložil vojni davek, ki ni nič kaj ugajal davkoplačevalcem. Od vsake osebe, ki se da briti, morajo brivci plačati 20 para v vojno bla-gajnico. In če je kdo tako razvajen, da si da celo lase striči, tedaj se zvi-ša ta davek za nadaljnih 10 para. Ta davek pa se ne pobira od oseb, ki se dajo briti, temveč od brivcev. Za-četkoma so hoteli brivci nasproto-vati. Protestirali so in nekateri so bili celo tako pogumni, da so svoje brivnice kratkoma zaprli. Toda s temi pogumnimi sredstvi pasivne re-sistence ti nepatrijični brivci niso imeli sreče. Oblast jih je trdovratno zasledovala ter uporabljala fino zvija-čo napram brivcem, ki so obstru-rali. Zviti brivci, ki so zaprli svoje brivnice, so se hoteli na ta način iz-ogniti temu davku, da so šli na dom k onim, ki so se hoteli dati briti, ali pa so jih kar doma sprejemali. Davč-ni uradniki pa so napravili kratek proces: začeli so pobirati vojni da-vek od vsake osebe, ki je prestopila prag privatnega brivčevega stano-vanja, oziroma ki je sprejela brivca v svojem stanovanju. Le obiski žensk niso bili obdačeni. Ščasoma so pa brivci resignirali, svoje brivnice zo-pet odprli in zdaj s teškim srcem plačujejo vojni davek.

* Lep duhovnik ... Iz Strasburga poročajo: Pred sodiščem v Rappolts-weilerju se je vršila pred par dnevi razprava, ki je že dalj časa vzbujala v celi javnosti veliko senzacijo. Ob-tožen je bil praktični zdravnik dr. Gress in odgovorni urednik lista »Strassburger Rundschau« zaradi razžaljenja župnika Boeglina v Ost-heimu, ki sta ga baje zag ešila v članku, nadpisanem: »Fanatizem na delu«. Šlo je za sledečo zadevo: Ka-toliška učiteljica v Ostheimu, gospo-dična Gress, sestra obtoženčeva, je proti župnikovi volji naznanila šolski oblasti, da katoliški učitelj F. svoje učenke spolno zlorablja. Nato je žup-nik Boeglin insceniral pravo gonjo proti učiteljici Gress. Pri dokazova-nju se je nadalje dogotalo, da je žup-nik v svojo vrho izpodmaknil več privatnih pisem učiteljice, da jo je vedoma pri njenih oblastih in v vasi obrekoval, da se je pisal dnevnik o delovanju in nehanju učiteljice, da so jo razpili kot svobodomiselnko in Vsenemko in da so celo začeli daleč naokoli poizvedovati o učiteljici, da dobe s tem kolikor mogoče obreme-njujočega materiala. 28. decembra je bila razglašena razsodba. V motiva-ciji razsodbe se pravi, da se je obto-žencema dokaz resnice razen par nebitvenih točk popolnoma posrečil. Da, še več se je dogotalo, da je nam-reč župnik še mnogo bolj hujškal, ne-go sta trdila obtoženca. Obtoženec dr. Gress je postal v popolnoma upravičeni obrambi in na dopusten način branil svojo sestro. Župnik pa je uporabljal umazana sredstva v gonji proti učiteljici Gress, ki ne od-govarjajo niti njegovi časti kot člo-vek, niti z njegovim poklicom kot duhovnik. On ni nič manj nego za-stopnik krščanske cerkve. O sprav-ljivosti, ljubezni do bližnjega ni po-kazal niti najmanjšega sledu, pač pa neizmerno sovraštvo. Učiteljice kon-čno ni preganjal iz verskih ali služ-benih ozirov, temveč le, da jo spravi iz svojega obližja, ker je ovadila umazanosti učitelja, katerega sin je tudi katoliški duhovnik. Lepa slika klerikalne morale, kakoršnih nam po-daja tudi naša ožja domovina prav mnogo.

Gospodarstvo.

— Ljubljanska kreditna banka. V mesecu decembru 1912 vložilo se je na knjižnice in na tekoči račun 2,169,960 K 91 v, dvignilo pa 2,683,241 kron 84 vin. Stanje koncem decem-bra 1912 12,917,639 K 48 vin.

— Žrebanje »Ljubljanskih srečk«. Včeraj se je vršilo v prostorih mest-ne blagajne 48. žrebanje »Ljubljan-skih srečk«. V namestništvu župana je prebral magistratni svetnik dr. Zarnik dočela za žrebanje. Kot za-stopnika občinskega sveta sta se udeležila žrebanja prof. Reiser in šolski vodja Likozar. Za zapis-nikarja je bil notar Ivan Plantan. Številke je vlekel deček Ivan

Oblak. Prvi dobitnik v znesku 50.000 kron je dobila št. 5043. Štev. 62.070 je dobila 3000 kron. Štev. 11.143 2000 kron, dalje so dobile po 1000 kron št. 46.153, 27.490, 24.157, 69.351 in 18.795, po 600 kron št. 17.006, 14.336, 55.487 in 65.797, ostale potegnene srečke (788) so dobile po 600 kron.

— **Zrebanje srečk.** Kreditne srečke iz l. 1858. Glavni dobitnik v znesku 300.000 K je zadel ser. 734, št. 83; 60.000 K ser. 2585, št. 26; 30.000 K ser. 3552, št. 43, in po 10.000 K ser. 1804, št. 52 in ser. 3552, št. 1. — Srečke avstr. rdečega križa iz l. 1882. Glavni dobitnik 60.000 K ser. 8621, št. 4. — Petodstotne srečke za regulacijo Donave iz l. 1870. Glavni dobitnik v znesku 120.000 K št. 125904, 50.000 K št. 150601 in 16.000 K št. 111.557.

— **Boj kot ruskega blaga na Kitajskem.** Petrogrško »Večernoje Vremja« poroča iz Pekinga: Na Kitajskem so začeli bojkotirati rusko blago. V Mandžuriji so prišli agitatorji iz Pekinga, da povzročijo protirusko gibanje.

Telefonska in brzojavna poročila.

Skupna ministrska seja.

Budimpešta, 3. januarja. V političnih krogih so mnenja, da bo jutrišnja skupna ministrska seja veljala kreditom, ki jih bo predlagal vojni minister Krobotin. Vest, da bo sklicano delegacijsko zasedanje, se ne potrjuje. Dr. Lukacs bo predložil cesarju v odobrenje demisijsko pismo ministra Szekelyja in imenovanje min. tajnika Balogha za ministra.

Imenovanje v politični službi.

Dunaj, 3. januarja. Okrajni nadkomisar dr. Mirko Lubeč je imenovan za tajnika pri namestništvu v Gradcu.

»Pester Lloyd« proti jugoslovanski politiki.

Budimpešta, 3. januarja. »Pester Lloyd« priobčjuje uvodnik, v katerem napada avstrijsko jugoslovansko politiko, češ da je interesom tako Avstrije kakor zlasti Ogrske škodljiva. V isti sapi pa povdarja, da ogrska vlada svoje politike na Hrvaškem ne opusti, ker se je baje izkazalo, da je ta politika za pacificiranje Hrvatske najbolj uspešna. V madžarskih političnih krogih sklepajo iz tega članka, da se bo min. predsednik dr. Lukacs upiral vsakemu poskusu, odpraviti komisariat na Hrvaškem.

Ministrski svet in hrvaško vprašanje.

Dunaj, 3. januarja. Jutri se vrši skupni ministrski svet, na katerem se bo razpravljalo tudi o vprašanju komisariata na Hrvaškem. Ogrski ministrski predsednik dr. Lukacs se bo izjavil proti odpravi komisariata, ker se boji, da bi pri novih volitvah premagala hrvaško-srbska koalicija, ki se ne da pridobiti za nobeno protihrvatsko politiko. Na drugi strani pa zatrjujejo, da bo cesar dr. Lukacs naravnost ukazal, da naj čim najprej vse potrebno ukrene, da se na Hrvaškem zopet uvede ustavno življenje. Nato bo baje dr. Lukacs izjavil, da tega ne more storiti ter bo podal demisijsko. Ta konflikt radi hrvaškega vprašanja pa bo samo preteza, zakaj stališče Lukacsovo je zaradi volilne reforme tako omajano, da sam ne ve nobenega drugega izhoda, nego poslužiti se prve ugodne prilike, da odstopi.

Demisijska ruskega vojnega ministra.

Berolin, 3. januarja. Nemški listi poročajo, da bo ruski vojni minister general Suhomlinov podal v kratkem demisijsko.

Rusija v stopinjah Prusije.

Petrograd, 3. januarja. Novi minister notranjih del Maklakov je predložil gosudarstvenni dumi zakonski načrt o varstvu ruskega posestva na jugovzhodu in v Besarabiji. Glasom tega zakonskega načrta ne smejo potomci Poljakov, ki so se v te južnoruske gubernije priselili po letu 1888., pridobivati nobenih imobilarnih posestev, ako niso med tem časom postali Rusi.

MED VOJNO IN MIROM.

Mirovna pogajanja. — Konferenca veleposlanikov. — Nova Albanija. — Odrin. — Pritisk Rusije.

London, 3. januarja. Včeraj se je zopet pričela konferenca veleposlanikov, ki je trajala cel popoldan do poznega večera. O rezultatu posvetovalj varujejo strogo tajnost ter ni bil izdan oficijozen komunik. Predmet posvetovalj pa je bilo mnenje veleposlanika albanškega vprašanja. Iz zanesljivih privatnih poročil je posneti, da se ni posrečilo zblizati nespojujočih si nazorov. Ruski veleposlanik je imel nalog, da izjavi, da naj pripadajo k Albaniji le popolnoma ar-

navtski kraji. Vsi mešani kraji naj pripadejo Srbiji. Ruskega principa ni mogoče takoj uveljaviti, ker je treba šele določiti, katere pokrajine so popolnoma arnavtske. Balkanski delegati imajo k temu predlogu nalogu pomniti, da se je treba ozirati tudi na dejstvo, da prebivalstvo mnogih sedaj arnavtskih krajev ni bilo izpočetka arnavtsko, marveč da so prebivalci poarnavteni Srbi. To se je zgodilo zlasti v zadnjih desetletjih vsled nasilstva proti slovanskemu življu v Turčiji. Zato bi bilo treba ugotoviti meje po historičnem kijuču, ker je etnografična statistika nezanesljiva.

Na konferenci ni prišlo glede tega vprašanja do sporazuma. Predlogi tripartentne niso bili sprejeti od delegatov trozveze. Vendar vlada naziranj, da težkoče niso nepremostljive.

Od včeraj se mudijo v Londonu trije odposlanci provizorične albanške vlade. Ti so: Mehmed beg, Rasih beg in Filip efendi. Albanski odposlanci so izročili siru Edwardu Greyju memorandum, v katerem zahtevajo popolno neodvisnost Albanije. Albanski delegati smatrajo za potrebno, da vztrajajo pri zahtevi, da pripadajo albanškemu teritoriju pokrajine, h katerim spadajo tudi mesta Peč, Mitrovica, Pristina, Skopje, Bitolj in Skader. Ta teritorij naj meji ob sedanjo črnogorsko mejo ter naj sega na jug do Preveze. Med balkanskimi delegati se je pojavila vsled te predzrnosti veselost in ogorčenje, vendar pa o takih pretiranih in neutemeljenih zahtevah ni mogoče reči, da so resne, ker so zahteve prenaivne, da bi bile vredne vpoštevanja.

Značilno je, da se na konferenci veleposlanikov ni razpravljalo o udeležbi Romunske, marveč da se je določilo, da se o romunskih zahtevah sedaj še ne razpravlja. Tudi o Egejskih otokih še ni prišlo do nikakršnega dogovora. Smatra se pa, da v tem vprašanju sporazum ne bo ravno težak. Velešile bi imele sicer rade, da ostanejo otoki pred Dardanelami turški, vendar tudi to ni popolnoma odločeno. Konferenca veleposlanikov bo nadaljevala svoje delo.

London, 3. januarja. Danes popoldne ima mirovna konferenca zopet svojo sejo. Tej seji se pripisuje odločilen pomen. Turški ministrski svet se je sredi do poznih ponočnih ur posvetoval o novih instrukcijah za turške delegate. Zatrjuje se, da vlada v turških vladnih krogih optimistično naziranj. Turški ministrski svet je baje iznova sklenil vstrajati pri zahtevi, da ostane Odrin turški. Vendar ta sklep ni več tako intrinsingenten. Turčija sama je pripravljena podreti odrinske utrdbe za večne čase. Vodja bolgarske delegacije, dr. Danev, pa je nasproti tem izjavam deciderano izpovedal, da so delegati balkanske zveze pripravljene prekiniti pogajanja, če Turčija v tem vprašanju ne popusti. Pogajanja so prišla sedaj že tako daleč, da je predaja Odrina edina točka, ki preprečuje njihov zadovoljivi uspeh.

V vseh ostalih točkah se je Turčija že vdala, ali pa je pričakovati v najkrajšem času, da se vda.

Zastopniki velesil so se odločili, da nastopijo solidarno za ohranitev miru. V to svrhu hočejo nasvetovati sledeče pogoje:

1. Turčija ne vztraja v principu na stališču, da Odrin ne preda.
2. Bolgarska izjavi, da se hoče pri vprašanju Odrina ozirati na težavno stališče turške vlade vsled pritiska turškega javnega mnenja.
3. Balkanski in turški delegati odlože odločitev te zadeve na poznejši čas v trdnem upanju, da bo rešitev tega vprašanja tem lažja, ker je pričakovati v najkrajšem času padec Odrina.
4. V ostalih točkah naj se doseže v najkrajšem času sporazum.

Balkanski delegati so imeli danes popoldne posebno posvetovalje, ter so se nato sestali z veleposlaniki raznih velesil.

Spolšno pričakujejo današnjo sejo z veliko napetostjo. Izreka se mnenje, da se bo Turčija uklonila, ker ve, da njena nedostopnost lahko izzove nezadovoljnost pri velesilah.

V političnih progih se tudi zatrjuje, da je dala ruska vlada pri porti naravnost izjaviti, da v slučaju obnovitve sovražnosti ne prevzame nikakoršnih garancij za nadaljno nevtiralnost Rusije. Ta ruska oficijalna izjava je turške kroge v Carigradu kakor tudi druge diplomatske kroge naravnost konsternirala.

O mirovnih pogajanjih.

London, 3. januarja. V diplomatskih krogih so prepričani, da bodo mirovna pogajanja najkasneje v desetih dneh končana in mirovni zapisnik podpisau.

Turčija ne odneha glede Odrina.

Carigrad, 3. januarja. Minister zunanjih del Gabriel Noradunghian je izjavil, da vstraja Turčija na stališču, da Odrin ostane še nadalje esencijalni del otomanskega carstva in da bo

je nadaljevala vojno kakor da bi glede te točke odnehal. V diplomatskih krogih smatrajo to izjavo za nerazno ter izjavljajo, da jo je minister podal samo zaradi tega, da bi turško javno mnenje pomiril.

Vojaške odredbe v Srbiji.

Belgrad, 3. januarja. Srbska vlada je vpoklicala pod orožje črno vojsko pred vsem zato, da prevzame ta posle v garnizijah in oprosti izmučeno moštvo tretjega poziva. Kolikor bo prišlo pod orožje črno vojsnikov, toliko moštva tretjega poziva bodo odposlali domov.

Odrin.

Frankobrod, 3. januarja. Iz Carigrada poroča »Frankfurter Ztg.«, da je vprašanje preskrbe Odrina sedaj končno rešeno. Turška vlada je poslala v Odrin zdravila in obveze in je nakazala poveljniku turške posadke Sukri paši več tisoč funtov, da nakupi živila. Dalje trdi list, da je več bolgarskih vlakov, ki so vozili živila pred Čataldžo, pripeljalo nazaj v Odrin živila za turško posadko.

Sofija, 3. januarja. Nasprotno tem vestem pa poročajo iz Sofije, da so te vesti o dovoljenju bolgarske vlade glede preskrbe Odrina popolnoma izmišljene. Res je le to, da je bolgarska vlada dovolila na prošnjo Nazim paše, da je poslal »Rdeči križ« v Odrin nekaj zabojev zdravil in obvez, ki so jih prepeljali Bolgari in jih spravili Turki pod strogim nadzorstvom Bolgarov v mesto.

Berolin, 3. januarja. »Lokalanzeiger« poroča iz Pariza, da so došla tja zanesljiva poročila, da je položaj posadke in prebivalcev v Odrinu skrajno obupen.

Grško - albanska meja.

Frankobrod, 3. januarja. »Frankfurter Ztg.« poroča iz Aten, da zahteva Grška za mejo med Epirom in Albanijo črto tik od Valone proti jugu in do Korice in Vilice. Podrobnosti te meje so izdčali grški in srbski častniki in sta to mejo odobrili tudi Bolgarska in Črna gora.

Turčija in Albanija.

Belgrad, 3. januarja. Tukajšni politični krogi trde, da so dobili iz Carigrada zanesljive informacije, glasom katerih je odpotoval Enver bej v posebni misiji v Albanijo, ne pa kakor so preje govorili pred Čataldžo. Naloga Enverbeja je, da organizira v Albaniji oboroženo silo, ki se bo uprla vsakemu poskusu okupacije Albanije.

Skader.

Berolin, 3. januarja. »Lokalanzeiger« poroča iz Belgrada, da se turški izpadi iz Taraboša še vedno nadaljujejo. Pri enem izpadu, ki je bil posebno ljut in sicer južno od Taraboša so izgubili Turki čez 800 mož.

Carigrad, 3. januarja. Turška vlada poroča, da je turška posadka v zadnjih dneh napravila izpad iz Skadra ter potisnila Črnogorce nazaj pri čemer so Črnogorci baje izgubili 200 mož.

Berolin, 3. januarja. »Lokalanzeiger« poroča, da so imeli Turki pri zadnjem izpadu iz trdnjave Taraboš 800 mrtvih.

Vojni stroški Bolgarske.

Sofija, 3. januarja. »Dnevnik« objavlja, da bodo znala vojni stroški Bolgarije, ki jih bo zahtevala od Turčije kot vojno odškodnino 734 milijonov kron.

Rusija.

Dunaj, 3. januarja. V zadnjih dneh se vrše med dunajskim in petrogradskim kabinetom dogovori zaradi demobilizacije. Zatrjuje se, da je ruska vlada na Dunaju naravnost vprašala glede vojaških priprav, pa je dobila nejasen in netočen odgovor. Za to se tudi ves pourparler oficijozno dementira.

Bolgarsko - romunski spor.

London, 3. januarja. »Daily Telegraph« javlja: Ako se pogajanja med romunskim ministrom notranjih del Jovrescom in dr. Danevom razbijejo, bo Romunska brez odlaganja okupirala Dobručo. (Op. ur. Dobruča je že itak romunska!)

Sestanek Pašića z Gešovim.

Belgrad, 3. januarja. V političnih krogih je razširjena vest, da se v kratkem sestane v Nišu ministrska predsednika Pašić in Gešov, da se posvetujeta o kompenzacijah, ki se naj dajo Romunski.

Solunska trgovinska zbornica proti srbskim tarifam.

Solun, 3. januarja. Srbska vlada je odredila, da se na obmejnih postaji v Geogeliju nalagajo na tovarno blago srbske maksimalne tarife. Trgovinska zbornica v Solunu je sklenila proti tem tarifam oster protest, ki ga pošlje vsem velesilam.

Prečitane časopise v šentjakobskem okraju

sprejema vsako sredo zvečer od 7. do 8. ter vsako nedeljo dopoldne od 11. do 12. »Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj« v društveni sobi, Vožarski pot 4, da jih potem odda ljudem, ki drugače ne pridejo do branja, pa radi hero

Zahvala.

Po krasno uspelem III. slovenskem protialkoholnem kongresu, ki nam je bil v pravo zadoščenje za naš trud, čutiva podpisana dolžnost, da se zahvaliva vsem, ki so pripomogli k tako sijajnem uspehu kongresa.

Posebe se zahvaliva zastopnikom naših javnih oblasti: prevzisenemu gosp. knezoškofu, gosp. deželnemu glavarju ter zastopnikom c. kr. deželne vlade, deželnega šolskega sveta, deželnega sodišča, mestnega magistrata in Kmetijske družbe, zastopniku goriškega deželnega odbora in gosp. zastopniku c. kr. namestništva v Trstu.

Iskrena zahvala vsem gospodom predavateljem in gospi predavateljici za v resnici temeljite, krasne, dovršene referate, kateri bodo zbrani nudili bogato trajno zalogo orožja zoper alkoholizem.

Zahvala vsem članem dvatisočernemu občinstvu, ki je v nedeljo veliko dverano popolnoma, pa tudi v ponedeljek zadovoljivo napolnilo. Posebna zahvala še častiti duhovščini in čenjenemu učitelstvu, kakor tudi onim, ki so prispeili na kongres iz daljave.

Prelepo dvadnevno zborovanje je vilo nam, delavcem na tem polju, novega veselja in poguma za trdi boj. Upamo pa tudi, da se vtisk kongresa ne bo izbrisal takoj, marveč zastupil trajne sledove in dal močan impulz k delu na tem polju po celi domovini.

V Ljubljani, 2. januarja 1913.

Za Protialkoholno zvezo »Sveta vojska«:

Predsednik:

Janez Ev. Kalan.

Za »Društvo zdravnikov«:

Predsednik:

Dr. Démetér Bleiweis vitez Trsteški.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Borzna poročila.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi dunajske borze 3. januarja 1913	Dunaj	Blagov
4%, majeva renta	85.80	86.00
4 1/2%, srebrna renta	88.20	88.40
4%, avstr. krona renta	85.90	86.10
4%, ogr.	84.65	84.85
4%, kranjsko deželno posojilo	—	94.50
4%, k. o. češke dež. banke	89.00	90.00

Srečke	447.00	457.00
Srečka iz l. 1860 1/2	650.00	—
" " 1864	288.00	3.00
" " tiske	269.00	281.00
" " zemeljske I. izdaje	252.00	264.00
" " II.	238.00	250.00
" " ogrske hipotečne	474.00	486.00
" " dun. komunalne	—	—
" " avstr. kreditne	—	—
" " ljubljanske	—	—
" " avstr. rdeč. križa	32.50	38.50
" " ogr.	27.40	31.40
" " bazilika	215.00	216.00
" " turške	—	—

Valute	438.00	440.00
Ljubljanske kreditne banke	619.00	620.00
Avstr. kreditnega zavoda	511.75	512.50
Dunajske bančne družbe	103.00	104.00
Južne železnice	711.50	712.50
Državne železnice	1050.50	1051.50
Alpine-Montan	374.00	376.50
Češke sladkorne družbe	1540.00	1550.00
Zlivotenske banke	—	—

Cekal	11.43	11.47
Marke	117.90	118.20
Franki	95.70	95.87
Lira	94.25	94.55
Rublj.	253.50	254.25

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 3. januarja 1913.		T e r m i n .	
Pšenica za april 1913	za 50 kg	11.72	
Pšenica za oktober 1913.	za 50 kg	11.87	
Rž za april 1913	za 50 kg	10.18	
Oves za april 1913	za 50 kg	10.62	
Koruza za maj 1913	za 60 kg	7.60	
Koruza za julij 1913	za 50 kg	7.74	

Meteorološko poročilo.

Vilina nad morjem 300.2		Srednji zračni tlak 736 mm	
Januar.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C
2. 2. pop.	739.0	21	oblačno
3. 9. sv.	738.1	13	"
3. 7. zj.	737.9	10	megla

Srednja včerajšnja temperatura 0.6°, norm. -27°. Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Urarski pomočnik

se takoj sprejme

pri Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9.

Visok postranski zaslužek

Gospodje, ki bi brez mnogo truda in časa radi zvišali svoje dohodke s prevzetjem zastopstva (ni zavarovanje) naj svoj naslov pošljite na anonimno ekspedicijo Picardo, Amsterdam, (Holandsko). 27

Elegantna, nova, moderna

plesna obleka

za sloko damo, bela angleška oblika, na svilo delano, novo, otroški stol in otroški športni voziček se prodaja na Bleiweisova cesta št. 15. II. nadstropje duri XII. 46

Dosedaj najboljši in najpopolnejši

portreti pesnika Aškerc

v oljnatih barvah na platno izvršuje za ceno K 35.—.

Popolna podobnost priznana od najožjih prijateljev in kolegov Aškerc. Slika tudi po vsaki drugi fotografiji z garancijo za popolno podobnost ter umetniško izvršitev. Restavira istotam stare olinatne slike. Umetniški atelje A. ČERNE, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7. I. nadstropje.

Izvrstne glashbene instrumente

najljubše izvršitve in najboljše kakovosti dobavljajo c. in kr. dvorni dobavitelj Jan Konrad, razpošiljalnica glasbil v Mostu št. 2394 (Češko). Harmonike po K 5.—, violine po K 5.80, citre K 4.80, orglice 80 h, okarine 70 h, piščalke K 1.70, pihalni akordeoni K 2.50 v najbogatejši izbiri. Glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo vsakomur gratis in franko. — Razpošiljanje po povzetju ali denar naprej. — Brez rizika. — Zamenja dovoljena ali denar nazaj.

Volika trvrška se hoče vpeljati na Kranjskem ter išče 55

organizatorja

kateri je že potcval in je anan po deželi proti lepemu zaslužku.

Reprezentativni gospodje pošljejo ponudbe v nemškem in slovenskem jeziku pod »6000« na upravništvo »Slovenskega Naroda« Zavarovalni izvedenci imajo prednost. Na akvizicijo se ne reflektira.

Samokres

skrbno zaštrljen in opremljen z dr. žarnim pečatom o tem Samokresu dobra kakovost in lično izdelano blago, jamstvo za brezhibno funkcioniranje.

Št. 100 Samokres lefauchaux, kaliber 9 mm, svetlo poliran, s poliranim orehovim držajem, petelin se lahko zapre, K 8.— Št. 101. kaliber 9 mm najfineje ponikljan K 9.— Št. 104. Samokres na centralni ogenj, kaliber 9 mm, šestrostrelan K 10.— Št. 105. Isti fino ponikljan kaliber 9 mm K 11.50. Največja izbira samokresov, žepnih pištol, tercerol, pištol za gonjače in vinogradnike, floberiti Tesching, lovške puške. Lovske potrebščine streljivo itd. dobite v mojem glavnem katalogu s 4000 slikami, ki se vsakemu pošlje gratis in franko. C. kr. dvorni dobavitelj Jan Konrad, razpošiljalnica Most, št. 2390 (Češko). Razpošiljanje po povzetju, Brez rizika. Zamenja dovoljena ali denar nazaj.

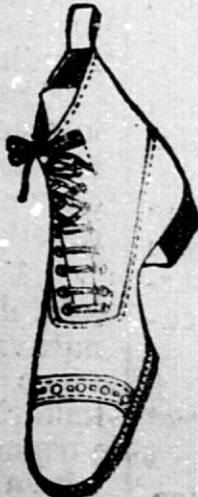
Razglednice

umetniške, in pokrajinske

se dčhe vedno v

Avstr. amerikan.
:: zaloga čevljev ::
Prešernova ul. 50.

12⁵⁰

16⁵⁰

**Naši čevlji po kakovosti,
:: priležnosti in eleganci ::
prekose vsako konkurenco.**

**Zaloga slovitih „PALMA“
gumijevih podpetnikov.**

